

LAISVE

Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVE
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskritys (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje 12.00\$
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 88

Ozone Park, N. Y., 11417 Antr., lapkričio (Nov.) 5, 1963

METAI 52-ji

KRISLAI

Spalio revoliucijai—46 metai
Apie "panelei švenčiausią"
K. Donelaitis Maskvoje
Lapkričio 10 dieną

— Rašo R. Mizara —

Lapkričio 7 d. sukaks 46-ri metai, kai Rusijoje prasidėjo Didžioji spalio revoliucija, atidariusi pasauliui duris į naują epochą, į socialistinę santvarką. Poetas V. Majakovskis tuomet rašė:

Kol dar nuo ginklo rankų neatė-
naus mes skelbiame vailą. [mėm,
Naujus mes nešam žemėlį statymus
iš mūsų pilko stinąs.

Prieš metų eilę keli Lietu-
vos vyskupai "paaukojo" Lie-
tuvą Marijai, "panelei švenčiausią". Ir šiandien liaudies
priešai garsiai gieda "Marija,
Marija!", prašydami ją gra-
žinti Lietuvon darbo žmonių
išnaudotojų valdžią.

Bet katalikų bažnyčios vi-
suotiname susirinkime, vyks-
tančiame Vatikane, iškilio
klausimas: ar nereikėtų Ma-
rijai truputėlį apipešioti, at-
imant iš jos kai kuriuos "ti-
tus"?

Mat, protestantai sako: jei
katalikų bažnyčia nori su mu-
mis bendradarbiauti, tai ji tu-
ri liautis vadinti Mariją "šven-
čiausiąja dievo motina" ir
"panelei nekaltčiausia". Pro-
testantai taip pat netiki ka-
talių bažnyčios pasakais, būk
Marija "įžengė į dangų su kū-
nu ir dūšia".

Kai susirinkimas tas "refor-
mas" praves, tai kur tuomet
lietuviški "laisvintojai" dės sa-
vo akis?

Smagu skaityti tokią žinią:
Maskvoje įvyko rašytojų po-
sėdis, kuriame buvo svarstyta
kaip ryškiau, kaip išpildingiau
atžymėti Kristijono Donelai-
čio 250 gimimo metines. K.
Donelaitis gimė 1713 m. sau-
sio 1 d.

Toliau:
"Komisijos sekretorė B. Za-
leskaja pranešė apie priemo-
nes, kuriomis numatoma pa-
žymėti šią lietuvių tautai ir vi-
sai tarybinei literatūrai svar-
bią datą. Sekančių metų sau-
sio mėnesį Maskvoje, Sąjungų
namų Kolonų salėje, įvyks di-
dėlis vakaras, skirtas Kristijo-
no Donelaičio atminimui ir
kūrybai. Vakare pasisakys
Rusijos, Lietuvos ir kitų bro-
liškųjų sąjunginių respublikų
rašytojai. Koncerte dalyvaus
Lietuvos artistai ir meno ko-
lektyvai.

"Be šio vakaro, koncertų
salės, klubuose ir Maskvos
jmonėse įvyks lietuvių poezi-
jos vakarai. Centrinuose lita-
ratų namuose numatoma lietu-
vių grafikos paroda. Done-
laičio jubiliejui ruošiamasi taip
pat pažymėti sąjunginių res-
publikų sostinėse, Leningrade,
Oriole ir kituose Rusijos Fede-
racijos miestuose."

Grazu! Puiku!..

Smagu, kad rašytojas An-
tanas Venclova baigia sveikti:
jis jau grįžo į namus, Vilniu-
je, ir paršė mums į d o m ū
laiską.

Bet liūdna, kad sunkiai ser-
ga rašytojai K. Boruta ir M.
Sluckis. Nuosirdūs mūsų visų
linkėjimai jiems, kad greitai
pasveiktų!

Lapkričio 10 d. Brooklyne
įvyks mūsų laikraščio "Lais-
vė" metinis koncertas.

Lapkričio 10 d. Hartfordo
Motery Apšvietos klubas ruo-
šia pobūvį, kurio pelną skirs
"Laisvei".

Lapkričio 10 d. Brocktone

P. VIETNAMO MILITARISTAI NUVERTĖ DIEMO VALDŽIĄ

Nauji Kubos premjero Castro
kaltinimai Jungt. Valstijoms

Havana, Kuba. — Kubos
premjeras Castro iškėlė
naujus ir labai rimtus kalti-
nimus prieš Jungtines
Valstijas. Jis sako, kad šio-
mis dienomis tapo sulaiky-
ta keletas Amerikos Centri-
nės žvalgybos agentūros

(C.I.A.) agentų, kurie tapo
prisiusti į Kubą diversijas
ir sabotazą vesti. Ir tai, sa-
ko, padaryta kaip tik pasi-
naudojant uragano kraštui

padaryta žala. Kai didelė
krašto dalis paversta griu-
vėsiais, kai vyriausybės ir
žmonių visas dėmesys tapo
nukreiptas į atstatymo pa-
siūntę agentus, kad jie dar
daugiau kraštui žalos pa-
darytų.

Premjeras taip pat kalti-
no Centrinę žvalgybos
agentūrą, kad ji operuo-
ja net kelis laivus, kurie po
Nikaragvos vėliava slapta
užpuldinėja Kubą. Jis pa-
teikė ir tų laivų pavadin-
mus. Vienas jų yra laivas
"Rex", kitas "Leda", tre-
čias "Villaro". Jie randasi
West Palm Beach uoste
Floridoje ir iš čia paruošia
ir veda ant Kubos užpuoli-
mus.

Kol kas nei Amerikos vy-
riausybė, nei Centrinė žval-
gybos agentūra oficialaus
atsakymo į kaltinimus ne-
davė.

Vėl iškeltas kaltinimas
prieš Jungtines Valstijas

United Nations, N. Y. —
Tarybų Sąjungos delegaci-
jos pirmininkas Fedorenko
vėl apkaltino Jungtinių
Valstijų vyriausybę pastan-
gose Vakary Vokietiją ap-
ginkluoti atominiai. Jis kal-
bėjo apie planą sudaryti
atominį NATO laivyną, ku-
riame dalyvautų ir Vokie-
tija.

Asčiai pasmerkdamas to-
kį planuojamą laivyną,
Fedorenko nurodė, kad jo-
kios rimtos derybos dėl at-
ominio nusiginklavimo nei-
manomos, kai JAV. imasi
tokių žygių. Fedorenko taip

pat pasmerkė Prancūzijos
valdžią, kuri taip pat patai-
kauja Vokietijos revanšis-
tams, kurie ruošiasi nau-
jam keršto karui.

Tarybų Sąjungos vardu
Fedorenko vėl pasiūlė, kad
Jungtinių Tautų Nusigink-
lavimo komisija, kuri susi-
deda iš 18 narių, suauktų
tų visų valstijų viršūnių
konferenciją apsvaistymui
nusiginklavimo problemas.

Nei iš Anglijos, nei iš
Jungtinių Valstijų prielan-
kaus atsiliepimo į šį pasiū-
lymą nesitikima.

DAUGIAU GALIOS IR
TEISIŲ VYSKUPAMS

Roma. — Katalikų baž-
nyčios visuotinis vyskupų
ir kardinolų suvažiavimas
pasisakė už suteikimą vys-
kupams daugiau galios ir
privilegijų savo parapijo-
nus valdyti ir išnaudoti. Iki
šių beveik viską nusprę-
davo Vatikano galva.

(Mass.) įvyks didžiulis kon-
certas ir banketas; meninė
programa atliks Worcesterio
ir Brocktono dainininkai.

Lai visos tos trys pramogos
būna sėkmingos!

Labai svarbu, kad mūsų
koncertas Brooklyne būtų di-
delis.

Nuosirdžiai prašau visus
Niujorko ir apylinkės gimus
žmones jame dalyvauti.

Prašau Filadelfijos ir Niū-
džersės "Laisvės" patrijotus
sekmadienį atvykti pas mus.
Ligi pasimatymo, draugės
ir draugai!..

Suorganizavo JAV
paklusnią valdžią

Saigonas. — Lepkričio 1
d. Pietų Vietnamo karini-
kai nuvertė Ngo Dinh Die-
mo valdžią. Ji, jo brolių Ngo
Dinh Nhu, prezidento spe-
cialiu militarinių jėgų ko-
mandierių pulkininką Le
Quang Tungą ir eilę arti-
mųjų sušaudė.

Militaristų vadai tuojau
suorganizavo savo vyriau-
sybę, paskelbė, kad jie "de-
mokratiniai" valdys Pietų

Vietnamą, padidins karą
prieš partizanus ir tam-
priei bendradarbiaus su
Jungtinėmis Valstijomis.

Maska. — Tarybų Są-
jungos spauda rašo, kad re-
akcinė Ngo Dinh Diemo
vyriausybė nuversta su
JAV militarinių jėgų pa-
galba, kurių ten yra apie
20,000 vyrų. Tas tuojau įvy-
ko po to, kai iš Washingto-
no grįžo JAV ambasado-
rius.

Prancūzai protestuoja,
bara sen. Fulbright

Paryžius. — Prancūzijos
aukšti valdininkai labai įsi-
žeidė Amerikos senatoriaus
Fulbright išsireiškimais.
Kadangi Fulbright yra Se-
nato užsieninės komisijos
pirmininkas, tai jo išsirei-
kimams priduodama daug
reikšmės. O jis yra pasa-
kęs, kad Prancūzijos balsas
NATO sąjungoje visuomet
yra "atmetimo ir nesu-
tikimo balsas". Prancūzai
viskam, girdi, priešinosi.

Baisioje nelaimėje
žuvo 68 žmonės

Indianapolis, Ind. — Spa-
lio 31 d. čionai didžiuliam
stadiume susirinko tūk-
stančiai žmonių. Turėjo
įvykti spektaklis ant ledo.
Nuotaika buvo džiugi. Bet
staiga pasigirdo baisus
sprogimas. Panika. Nelai-
mėje žuvo 68 žmonės. O la-
bai daug sužeistų.

Eksplzijos priežastis
tikrai dar nenustatyta. Ma-
noma, kad dujos po valgių
standu pagimdė nelaimę.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Londonas. — Anglija su-
siriūpinusi savo mokslininkų
likimu. Jie bėga į Ame-
riką, kur jiems geriau ap-
mokama. Pav. jaunas mok-
slas baigęs Anglijos žmogus
pradeda su 3,000 dol. algos,
o Amerikoje su 9,000 dol.
Didelis skirtumas.

Washingtonas. — Ame-
rikos vyriausybė dar vis
delsia su pripažinimu Do-
minikos ir Honduraso mili-
tarinių valdžių.

Beverly Hills, Calif. — 73
metų sulaukęs mirė akto-
rius Adolphe Menjou. Tai
buvo didelis reakcionierius
politiniame nusistatyme.

Londonas. — Pas savo
vyrą į Maskvą išvyko diplo-
mato Philby žmona. Philby,
kaip žinia, ieškojo ir gavo
Tarybų Sąjungoje prieglau-
dą.

Saigonas. — Partizanai
užpuolė valdžios traukinį.
Susikirtime žuvo aštuoni
valdžios kariai.

Saigonas. — Dar trys
amerikiečiai žuvo kovoje su
partizanais.

Ottawa. — Oficialiai skel-
biama, kad dabar Kanada
turi 10,121,000 gyventojų.

Tel Avivas. — Sulaukęs
73 metų amžiaus mirė rašy-
tojas Jaša Klimovas.

United Nations, N. Y. —
Sekretorius U Thant pa-
reiškė, kad Jungtinių Tau-
tų taikos misija iš Yemeno
yra atšaukiama. Jai nepa-
vyko toje šalyje sutvarky-
ti dalykus.

Los Angeles, Calif. — Vie-
tos respublikonų vadai
kviečia Madame Nhu jiems
pakalbėti uždarame susi-
rinkime. Ji čia galėsianti
pasakyti ir tai, ko viešai
negalinti.

Washingtonas. — Jungti-
nės Valstijos vėl kaltina
šiaurinį Vietnamą, kad jis
duodas paramos Laos ko-
munistams prieš valdžią.

United Nations, N. Y. —
Jungtinių Tautų sekreto-
rius U Thant labai paten-
kintas pasirašymu paliau-
bų tarp Maroko ir Alžyro.

Londonas. — Anglija jau
pripažino kilią, kuri nese-
niai paėmė Dominikos val-
džią į savo rankas.

United Nations, N. Y. —
Susitarta, kad Saugumo ta-
ryboje pusę laiko tarnaus
Čechoslovakijos atstovas, o
kitą pusę Malazijos.

Bona. — Vakary Vokiet-
jos kanceleris L. Erhardas
vyks į Angliją.

Maskva. — Atvyko Ne-
palio premjeras Dr. Tulsii
Giri.

Pirma tokia byla teismuose
pasportų davimo klausimais

San Francisco, Calif. —
Čionai tapo suareštuota
Mrs. Bernard Druckman,
58 metų veikėja, ir kaltina-
ma sulaužymu Internal Se-
curity Akto. Mat, ji bandė
gauti pasportą ir pavažinė-
ti po pasaulį. Na, o minėtas
reakcinis įstatymas drau-
džia komunistams net ir
prašyti pasporto. Valdžia
sako, kad Mrs. Druckman
yra Amerikos Komunistų
partijos narė, ir todėl ji pa-
einanti po tuo įstatymu ir
neturėjusi teisės prašyti
pasporto.

Prie to dar pridėtas jai
ir kitas kaltinimas, kad ji,
pildydama aplikaciją, nepa-
sakis, jog ji yra Komunistų
partijos narė.

Tai bus labai svarbi ir
idomi byla. Ji paliečia daug
Amerikos piliečių. Teis-
muose byla gali užsitesti
keletą metų. Aišku, kad ji
veikiausia turės pasiekti

patį šalies Aukščiausiąjį
teismą.

Netenka abejoti, kad
Mrs. Druckman bus apsirū-
pinusi gerais apsigynimo
advokatais. Tuo tarpu yra
paleista po \$1,000 kaucijos
iki teismo. Kol kas teismo
diena dar nenustatyta.

Washingtonas. — Iki šiol
užsienio diplomatai galėda-
vo pirkti automobilių tiek,
kiek norėdavo. O jis juos
gauna pigiau, nes jiems ne-
reikia mokėti federalinius
takus. Sako, kad išsivystė
gana platus raketas. Yra
diplomatų, kurie automobi-
lius perka nuipiginta kaina
ir paskiau parduoda regu-
liaria kaina.

Dabar išleistas patvarky-
mas, kad vienas diplomatas
gali nuipiginta kaina pirkti
tik vieną automobilį per
metus.

Laoso prem. Phouma lankosi
Maskvoje taikos reikalais

Maskva. — Čionai skubo-
mis atvyko Laoso premje-
ras princas Phouma. Jį pa-
sitiko ir priėmė pats prem-
jeras Chruščiovas. Phouma
kreipiasi į tarybinę vyriau-
sybę, kad ji padėtų jam sa-
vo krašte taiką palaikyti.
Jis sako, kad jis prašo pa-
galbos kaip nuo draugiš-
kos šalies, nes Tarybų Są-
jungai ir Anglijai pavesta
Laoso reikalais rūpintis.
Jis sako, kad po 1962 metų
susitarimo, kad Laosas bū-
tų neitralus, jo šalyje nėra
ramybės. Tebeina aštri ko-
vą tarpe grupių.

Kokie bus iš šių pasitari-
mų rezultatai, turės greitai
paaiškėti.

Phouma užtruko Mask-
voje tik dieną kitą.

United Nations, N. Y. —
Generalinė asamblėja 97
balsais prieš 1 priėmė re-
zoliuciją, kurioje reikalau-
jama, kad būtų einama prie
visuotinio atominio ginklų
bandymų uždraudimo. Da-
bartinė sutartis tarp Ame-
rikos ir Tarybų Sąjungos
nepaliečia bandymų po že-
mės. Prieš rezoliuciją bals-
avo tikrai mažytė Albanija.

Svarbus klausimas
Aukščiausiam teismui

Washingtonas. — Greito-
je ateityje Aukščiausiasis
teismas turės spręsti dar
vieną labai svarbų klau-
simą, liečiantį tarptautinį tu-
kimąsi. Floridoje ir kitose
pietinėse valstijose drau-
džiam baltiems tuoktis su
negrėmis. Sakoma, kad tie
įstatymai pažeidžia Konsti-
tucijos 14-ąjį patalį y mą.
Teismas turės tarti savo
žodį.

"PURVINI RINKIMAI"

Tokyo. — Lapkričio 21 d.
Japonijoje įvyks rinkimai.
Socialistai sako, kad jie
yra pasiruošę labai aštriai
rinkimų kampanijai, kurie
būsią "labai purvini".

Kairas. — Pasirašyta pre-
kybos sutartis tarp Egipto
ir Kinijos.

ITALIJOS KABINETAS
PASITRAUKS

Roma. — Manoma, kad
Italijos kabinetas greitoje
ateityje rezignuos. Į naują
kabinatą bus bandoma
įtraukti ir socialistus, kurie
savo suvažiavime pasisakė
už dalyvavimą koalicinėje
valdžioje su krikščionimis
demokratais.

PRIEŠ RŪKYTĄ ŽUVĮ!

Washingtonas. — Maisto
ir vaistų departamentas pa-
tvarkė, kad nuo dabar rū-
kyta žuvis turi būti laiko-
ma kaip sušaldytas maistas.
Mat, paskutiniiais laikais
nuo rūkytos žuvies keletas
žmonių mirė. Ji greit su-
genda.

Columbia, S. C. — Farme-
rys Cook apkaltintas palaik-
ymu vergų. Bus traukiamas
teisman. Tai bus pir-
ma tokia byla bėgyje pas-
kutinių 40 metų.

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year,	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year,	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months,	\$6.50

Godumas ar pakvaišimas?

ŠIUO METU MINNEAPOLIO mieste (Minnesotos valst.) vyksta teismo procesas; prie prisaikintųjų teisėjų teisiamas advokatas T. Eugene Thompsonas, kaltinamas savo žmonos užmušimu.

Adv. T. E. Thompsonas dar jaunas, tik 35 m. amžiaus, bet jau spėjęs išsigsrinti kaip įžymus kriminalinėse bylose advokatas, gabus juristas. Jo 34 metų amžiaus žmona Carolė buvo žiauriai nužudyta š. m. kovo 6 d. Užmušėjai buvo policijos suimti tuojau. Ilgainiui, sako prokuratūra, paaiškėjo, būk Thompsonas juos nusamdęs nužudyti jo žmoną, kuri buvusi apdrausta \$1-, 060,000 sumoje, ir dauguma tų pinigų buvo užrašyti vyriui.

Pats adv. Thompsonas uždirbdavo daug—turėdavęs apie \$50,000 pajamų per metus.

Žinoma, negalima žmogaus per spaudą teisti anksčiau negu jį nuteis teismas. Bet, jeigu Thompsonas, būdamas žymiu juristu, „įstatymų žinovu“, atliko tai, kas jam leidžios primetama, kuo jis kaltinamas, tai kyla klausimas: ar čia kaltas pamišimas, ar turtų godumas, ar dėl to jo šalyje?

Tai ne tik bėda, tai yra baisu!

Prezidentas Philadelphiaje

SPALIO 30 DIENĄ prezidentas Kenedis buvo nuvykęs į Philadelphiajį dalyvauti Demokratų partijos bankete, kad sukeltų daugiau pinigų 1964 metų rinkiminei propagandai. Kiekvienas bankete dalyvavęs užmokėjo po \$100 už pietus. Bankete žmonių buvo daug. Prezidentas ten pasakė kalbą rasinių santykių klausimu.

Tačiau, pabrėžia spaudos ir radijo korespondentai, prezidento Kenedžio Philadelphiaje sutikimas buvo neentuziastiškas. Gatvėse, kuriomis jis važiavo, stebėtojų buvo nedaug.

Bet šis prezidento vizitas Philadelphiajos mieste parodė tai, kad 1964 metų rinkiminė kampanija jau prasidėjo. To neslėpė ir pats prezidentas.

RESPUBLIKONAI JAU seniai pradėjo savo 1964 metų rinkiminę kampaniją. Šiuo metu po visą šalį trankosi Rockefelleris ir Goldwateris. Abudu jėdų prisistato žmonėms angelais. Abudu dideli demagogai, ypatingai Rockefelleris. Abudu jėdų nori būti Respublikonų partijos kandidatais prezidento vietai.

Reikia manyti, kad 1964 metų rinkiminė kampanija bus labai aštri. Abidvi partijos išleis daug milijonų dolerių propagandai.

Na, o kaip su darbo žmonių kandidatais? Jų, atrodo, dar ir 1964 metais nebus.

Tai bloga!

Istorikas Simonas Daukantas

Š. M. SPALIO 28 d. sukako 170 metų, kai gimė įžymus Lietuvos istorikas Simonas Daukantas. Ta proga mums rašo iš Lietuvos:

„Simonas Daukantas buvo vienas žymiausių 19 amžiaus pirmosios pusės lietuvių kultūros ir literatūros veikėjų. Jis rašė istorinius veikalus, rinko ir leido tautosaką—dainas, pasakas, patarles, vertė ir kitų kalbų grožinės literatūros kūrinius, domėjosi kalbos mokslo klausimais.

S. Daukantas gimė 1793 m. spalio 28 d. Kalvių sodžiūje (dabar Skuodo rajonas). Jo tėvas buvo eigulys ir turėjo nedidelį žemės sklypelį. Giminių remiamas, Daukantas mokėsi Kalvarijos keturklasėje mokykloje, o baigęs ją—Vilniaus gimnazijoje. 1816 m. jis įstojo į Vilniaus universitetą. Studijuodamas universitete, kur tuo metu aktyviai veikė pažangieji lietuvių studentai, jis pasiryžo leisti savo veikalus tik lietuvių kalba. Demokratinės nuotaikos profesorių ir studentų tarpe, judėjimas prieš baudžiavą veikė ir Daukanto pasaulėžiūros formavimąsi. Baigęs studijas, jis dirbo Karaliaučiuje, Rygoje, Peterburge—visur ten, kur galėjo prieiti prie dokumentų, lietuvių Lietuvos praeitį. Mirė Daukantas 1864 metais Rapilėje.

Rašytojo veikalas „Būdas senovės lietuvių ir žemaičių“ buvo pirmoji lietuvių kalba parašyta Lietuvos istorija. Tiek šiame savo veikalė, tiek „Darbuose senųjų lietuvių ir žemaičių“, „Istorijoje žemaitiškoje“ ir kituose savo istoriniuose veikaluose rašytojas stengėsi iškelti senovės lietuvių kovas už laisvę, pasisakė prieš baudžiavą ir nacionalinį pavergimą, prieš Lietuvos bajorų sulenkėjimą. Jis buvo pirmasis lietuvis istorikas ir daugelį istorijos faktų jam teko vertinti iš naujo.

Rašytojo veikalų pažangios tendencijos turėjo didelės reikšmės 19 amž. viduryje lietuvių liaudžiai šviesti. S. Daukanto veikla suvaidino svarbų vaidmenį lietuvių raštijos, istorijos ir literatūros vystymesi.“

Kas ką rašo ir sako

KUR DĖSIS
BUDELIS GLOBKĖ?

Tokį klausimą stato Vilniaus „Tiesos“ bendradarbis Stasys Šarūnas savo straipsny spalio 25 d. Jis rašo:

Didžiulį dorų žmonių pasipiktinimą jau seniai kėlė tai, kad Bonoje iki šiol buvo tausojamas ir Adenauerio vyriausybėje pirmu smuiku grojo hitlerinis nusikaltėlis Hansas Globkė. VDR teismas, kaip žinoma, šį nusikaltėlį, bausė fašistinių įstatymų autorių, milijonų žmonių mirties kaltininką nuteisė kalėti iki gyvos galvos.

Nors Adenaueris ir jo bendrai stengėsi visomis priemonėmis užglostyti Globkės nusikaltimus, teismo procesas smarkiai diskreditavo Adenauerio „dešiniąją ranką.“ Globkė nusprendė kartu su savo šefu išeiti į atsargą.

Kurgi dabar dėsins milijonų budelis?

Atsakymą į šį klausimą davė Vakarų spauda. Ji pranešė, kad neseniai prie Šardono miestelio, viename iš gražiausių Šveicarijos kampelių, buvo pastatyta vila. Atsiėjo jį apvalią sumą—350 tūkstančių šveicariškų frankų. Kada vila buvo statoma, statybą vykdžiusi šveicarų firma kategoriskai atsisakė davė pasakyti būsimos jo šeimininko pavardę. Tačiau dabar jau viskas paaiškėjo. Naujojoje viloje įsikurs Hansas Globkė.

Ne atsitiktinai hitlerininkas pasirinko šį idilišką kampelį. Pasirodo, jog čia jau seniai prieglobstį rado ne vienas Globkės vienmintis iš trečiojo reichio „žiedo.“ Prie Šardono susikūrė ištisa vilų kolonija, tarpsta nuo tautų teismo pabėgę hitleriniai kariniai nusikaltėliai „pensininkai.“

Ir jeigu Šveicarijos visuomenė jau ir anksčiau reikė nepastebėjusi tokiuos „pensininkus“, tai žinia apie Globkės atvykimą sukėlė tiesiog pasipiktinimą audrą. Elė Šveicarijos laikraščiai išėjo tokio mis antraštelėmis: „Šveicarija nenori Globkės!“ „Parlamentas turi sutrukdyti jo atvykimui.“ „Tai pasityčiojimas iš demokratinės šalies tradicijų.“

Pasakyta gana taikliai. Juk tai, kad ketinama su teiki ti prieglobstį nuo iki kojų kruvinam budeliui, yra ne tik pasityčiojimas iš demokratijos, tai pasityčiojimas iš humanizmo, iš fašizmo aukų atminimo.

Ar atsižvelgs į masių protestą Šveicarijos valdžios organai, kol kas sunku pasakyti.

SUNKU GAUTI DARBUS

Kazys Sruoga, Ph. D., būdavoja Čikagos marijonų „Drauge“ (š. m. spal. 29 d.), kaip šiandien sunku žmogui gauti darbą. Jo žodžiais:

Šiandien sunku gauti darbą. Ryt (vaizdžiaiariant) bus dar sunkiau. Kasdien daugėja mašinos ir visokie kiti išradimai, kurie pavaduoja šimtus ir tūkstančius nekvalifikuotų ir net kvalifikuotų darbininkų. Žmonės išsimokslina, išgudrėja, išsispacializuoja. Varžybos dėl darbo vis aštrėja. Tai kas gi lengviau gaus darbo ateityje?

Atsakymas vienas: tas, kas išlaikys egzaminus arba amerikietišškai vadinamus tikrinimus—„test.“ Visi darbai—tiek privačiose įmonėse, tiek valstybės įstaigose—atitverti nuo darbo ieškančiųjų patikrinimais. Praeisi laimingai pro tuos patikrinimus, tai būsi kandidatas į darbą gavimą. Gi jei neišlaikysi tų egzaminų, tai ir nekalbėk apie darbą gavimą. Svarbu pabrėžti, kad egzaminai atliekami mechanizuotai. Klaidas suranda ne žmonės, bet aparatai. Patikrinimų darbus įvertina taip pat ne žmonės, bet mašinos—sudėtingi aparatai. Aišku, kad yra patikrinimų, kur gyvu žodžiu klausinėjama. Bet aš čia kalbu daugiau apie masinius, paprastesnius egzaminus.

Mačiau, pavyzdžiui, kad praėjusiais metais 30 tūkstančių žmonių laikė egzaminus, norėdami gauti darbo iš Ili-nois valstybės. Išlaikė apie

20 tūkstančių. Egzaminus turi laikyti net skalbyklų darbininkai, jei jie nori dirbti valstybės įmonėje.

Toliau:

Tikrinimo technikos pažinimas dažnai nulemia tikrinimo rezultatus. Seniau buvo duodami klausimai ir į juos reikėdavo atsakyti. Sunkumas čia toks, kad tikrinamasis turi mokėti gerai anglų kalbą ir turėti bent minimalius „rašytojiškus“ sugebėjimus. Tikrintojams buvo gaišama mas laikas: reikia skaityti tuos atsakymus ir juos vertinti. O vertinimas ne tik gaišina laiką, bet dažnai ir įvelia nebe-pataisomų klaidų. Todėl dabar labai populiarius mechanizuoti tikrinimai. Duoda kokį šimtą ar pusantro šimto klausimų ir duoda į kiekvieną klausimą 4 ar penkis gata-vai parašytus atsakymus. Vienas iš tų atsakymų—tikras. Surask tą tikrąjį ir pabrauk.

K. Sruoga dar ne viską pasako. Valdžia ir kompanijos varo per koštuvą aplikantus dar ir dėl „ištikimybės“—ar jis bei ji nėra „subversyvus.“ Tūkstančiai šnipų babinėja po žmones, klausinėja, ieško „faktų“ apie aplikantus. Net bausi!

Mat, siautėja nedarbas, tai kapitalistai ir valdžia darbo rezervų turi užtenkamai.

TEBETRIUKSMAUJA!

Nusigandęs, Čikagos marijonų laikraščio redaktorių net editorialą parašė, reikaudamas, kad tik Tarybų Sąjunga neatidarytų savo konsulato Čikagos mieste. Marijonai džiaugiasi, kad tokiu pat tonu prieš konsulatą pasisako ir reaktinis „Chicago Tribune.“ Raginamas ir miesto majoras, kad pasisakytų prieš.

Netikime, kad Kenedžio valdžia skaitytųsi su reaktionierių triukšmavimu. Jei bus reikalo, jei susitars su Tarybų Sąjunga, tai TSRS savo konsulatą atidarys Čikagoje, o JAV savo—Leningrade.

DONELAIČIO GATVĖ
MASKVOJE

Lietuvos spauda praneša, jog greitai laiku Maskvoje žadama pavadinti vieną gatvę Kristijono Donelaičio vardu. Kristijonas Donelaitis—seniausias lietuvių poetas, „Metų“ autorius. 1964 m. pradžioje sukaks 250 metų, kai jis gimė.

K. Donelaičio 250 gimimo metinių atžymėjimas bus labai iškilmingai prvestas Lietuvoje.

Ieva T. Mizarienė

KATRINAI PETRIKIENEI—
ILGIAUSIŲ METŲ!

Katrina Petrikienė—JAV lietuvių tarpe veteranė veikėja—lapkričio 6 d. minės savo amžiaus 70 metų sukaktį.

Katrina gimė 1893 metais Jankauskų šeimoje Suvalkijoje. Jos tėvai išaugino aštuonias dukras ir vieną sūnų.

K. Petrikienė

Katrininos tėvas, Jankauskas, buvo pasiturintis ūkininkas, bet, kaip pati Katrina sako, „vėliau nusigyveno.“ Todėl ir draugei K. Petrikienėi teko vykti į Jungtines Amerikos Valstijas laimės ieškoti—nebuvo iš ko visai šeimai pragyventi. Augo aštuonios dukros, reikėjo tėvui ir „pasogų“ rūpintis. Katrininos, kaip ir daugelio anų metų imigrantų, atvykus į Ameriką tikslas buvo: padirbėti trejus-ketverius metus, užsidirbti mašius pinigų ir grįžti namo. Bet gyvenimas kitaip diktavo!

Mokslo K. Petrikienė jau buvo šiek tiek ragavusi Lietuvoje. Ji lankė „Žiburio“ progimnaziją Marijampolėje (dabartiniamė Kapsuke). Atvyko ji į Jungtines Amerikos Valstijas 1910 metais, ir nors buvo visai jauna mergaitė, tuo jau pradėjo svaiojoti apie mokslo tęsimą. Žinoma, mokslas siejosi su gyvenimu—ji vakarinėje mokykloje mokėsi siuvėjos naujų modelių projektavimątojos amato. Reikia pasakyti, kad Katrina veik visą savo subrendusį gyvenimą siekėsi aukštesnio mokslo. Ji niekad nepasitenkino tuo, ką turi, bet vis bandė kopėti aukščiau ir aukščiau.

Pamačiusi, kad jos svaionė „susikrauti“ pinigų neįsėdgs, Katrina pradėjo žūrėti į gyvenimą kitaip. 1912

metais Katrina jau įstojo į socialistinį judėjimą, į įsikūrusią moterų kuopą, ir nuo pirmos dienos įėjo į valdybą, buvo kuopos sekretorė. Nuo tos dienos mažai kada K. Petrikienėi teko būti bet kokioj organizacijoje neįėjus į valdybą.

Taigi, Katrina Petrikienė virš 50 metų dalyvauja visuomeninėje veikloje. Ji buvo pirmoji redaktorė pažangiųjų moterų leidžiamo žurnalo „Moteryų Balsas.“ Ji viena iš pirmųjų kalbėtojų JAV pažangiųjų lietuvių moterų tarpe. Tai moteris, kuriai niekad nebuvo laiko nuobėdauti, ir dar ir dabar ji neranda laiko „poilsui.“

Šiuo metu Katrina Petrikienė eina Lietuvių Literatūros Draugijoj pirmininkės pareigas. Bendradarbiauja spaudoje. Jos raštų rasime ir „Laisvėje“, ir „Vilnyje“, ir žurnale „Švie-soje.“ Per ilgus metus ji buvo Niujorko Moterų Klubų pirmininkė ir iš tos vietos pasitraukė tik todėl, kad teko keisti gyvenimo vietą. Ji dabar gyvena tolokai nuo Niujorko.

Rugpjūčio 28 d., šių metų, kada įvyko žygis į mūsų sostinę Washingtoną civilinių teisių reikalu, K. Petrikienė ten dalyvavo, nors tai buvo varginanti kelionė net ir jauniems.

Gyvuok ilgai, brangi drauge, ir būk tokia pilna energijos, kaip iki šiol! Tavo darbai ne vienai lietuvei parodė kelią į šviesesnį rytojū.

Niujorko Moterų Klubas lapkričio 23 d. rengia kuklų Katrinai pagerbtį pobūvį.

GRYBAUTOJŲ DAINELĖ

Kur tik žvelk—ten raudoni-ūmėdžių pulkų pulkai... [kiai, Tik šaunuolį baravyką Slepia samanų šilkai.

Baravyke, baravyke, Pasirodyk mums ir tu! O tai sensi, vienas likęs, Girioj, tarp pušų aukštų.

Aksominę kelk kepurę, Stiebkis sveikas ir gražus. Džiugink mūsų linksmą būrį—Mus, grybautojus mažus!

Baravyke, baravyke, Eikš, vai, eikš pas mus ir tu! O tai sensi, vienas likęs, Girioj, tarp pušų aukštų...

Jonas Šiožinyš
(„Lietuvos pionierius“)

Per centimetrą
nuo mirties

Šią automašiną iš karto atskirsi nuo kitų. Ant jos stiklo—įtūžusios gyvatės galva. Su vienos tokių mašinų savininku—gyvačių medžiotu Nedelkovu—mes susipažinome Taškente, jam grįžus iš neįprastos ekspedicijos.

—Tokio laimikio mes dar niekuomet neturėjome,—pasakė jis.—Vienoje vietoje sugavome daugiau kaip pustrėčio tūkstančio gyvačių. Rekordas!

Šios ekspedicijos rengimą paskatino laiškas į Visasąjunginės „Zoocentro“ kontoros Kirgizijos bazę. Laišką atsiuntė Talino chemijos farmacijos gamykla. Ši įmonė masiškai pradėjo gaminti naują efektyvų medicininį preparatą „Vipraksi-ną.“ Jis gaminamas panaudojant tikrai vienos rūšies gyvatės—angies—nuodus. 1963 metais gamyklai reikės 250 gramų sausų angies nuodų. Vadinas, reikia sugauti apie 10 tūkstančių gyvačių.

Uzbekijos gyvačių medžiotųjų-mėgėjų brigada, į kurią kreipėsi paramos Kirgizijos „Zoocentro“ bazė, nutarė pradėti ieškojimus. Į septynis avininkystės tarbybinius ūkius Kazachstane buvo išsiuntinti užklausi-mai, ar nepuola gyvatės avių.

—Puola!—atsakė veterinarijos gydytojas iš Alma-Atos srities Turgenevo avininkystės ūkio Viktoras Butkovas.—Pavasarij nuo gyvačių įgelimų žūva 100-150 avių. Padėkite.

Tuomet iš Taškento atvažiavo šeši gyvačių medžiot-jai. Jie žingsnis po žingsnio ištyrė stepę. Per pusantro mėnesio 100 kvadratinų kilometrų plote buvo sugauta 1900 angių ir apie 200 kitų nuodingų gyvačių. Iš viso brigada per pusantro mėnesio sugavo 2,500 gyvačių.

Iš saulėje išdegtos stepės gyvatės būriais šliauždavo į žemumą. Mes užkirsdavome joms kelią. Vietoje griovelio jos rasdavo pavėsį mūsų maišuose,—pasakoja Arkadijus Nedelkovas.

—Ar viskas baigėsi sėkmingai?

—Visumoje taip. Bet nelaimė buvo visai arti. Vienas mūsų draugų, pirmą kartą dalyvavęs gyvačių gaudyme, laikė nuodingą gyvatę replėmis taip arti prie savęs, kad ji laisvai galėjo sukinėti galvą. Jis manė, kad tai nenuodinga gyvatė. Dar centimetras, ir ji pasiektų naujoko pirštą. O šios gyvatės įgelimas—mirtinas. Mes laiku išpėjome draugą.

—Kas įeina į jūsų brigadą?

—Iš mūsų buvo tik vienas profesionalus gyvačių gaudytojas—Anatolijus Kocėvskis. Kiti—mėgėjai,—pasakoja Nedelkovas.—Mes jau keletą metų iš eilės per atostogas gaudome gyvates. Pasakysiu atvirai, kad tokia medžioklė ne mažiau įdomi sporto šaka negu, sakysime, šernų arba laukinių ančių medžioklė. Vienas mūsų draugų sako, kad gyvačių gaudymas primena grybavimą, tik tai gaudant gyvates, reikia būti atsargiam—kiekvienas „grybas“ gali įgilti. Argi tai neįdomi sporto šaka? Tikrai mūsų rekordų, deja, niekas neregistruoja,—šypsosi jis. J. Sigalovas

Paminklo Leonui Prūseikai atidengime kalba Niujorko lietuvių laikraščio „Laisvės“ redaktorius Antanas Bimba

IŠ LAIŠKŲ

Vilnius, 1963. X. 25

Brangus drauge Rojau,

I Jūsų mielą laišką ilgai negalėjau atsakyti, nes, kaip žinote, sirgau, ir gana sunkiai. Iš pradžių porą mėnesių išgulėjau Druskininkuose "Dainavos" sanatorijoje, kur mane gydė nepaprastai rūpestingos gydytojos E. Kriaučiūnaitė ir O. Balčaitytė, nuolat konsultuojant ir Vilniaus kardiologams Kibarskiui, Kristopaiciui ir kt. Sveikatai kiek pasitaisius, atvažiuavau į Kauną, į Aukštąją Fredą, ir pusantros mėnesio išbuvo pasuošius, prof. M. Račkauskos šeimoje.

Pasijutau vėl kiek blogiau ir atsiradau Kauno klinikoje, kur mane išlaikė dar mėnesį. Čia aš buvau stambių specialistų J. Bluzo, G. Vitenšteino ir A. Lukoševičiūtės žinioje. Daktarai darė viską, kad man padėtų, ir mano sveikata tiek pagerėjo, jog prieš savaitę aš grįžau į Vilnių, į savo butą. Dabar jaučiuos gana gerai, nors dar draudžiamas man bet koks labiau įtemptas darbas.

Ligos metu patyriau, kiek aplinkui nuostabių žmonių, kurie man stengėsi padėti, kuo tik galėjo. Draugai mane lankė ir rašė man laiškus (jų gavau apie 120). Gydymas, maistas ligos metu ir vaistai nieko nekaštavo, Literatūros Fondas man ligos atveju išdavė netgi pusėtiną pašalpą.

Ir dabar aš galvoju, kas būtų buvę, jeigu būtų tekę susirgti smetoninėje Lietuvoje man, rašytojui, neturinčiam nuolatinių, kas mėnesį gaunamų pajamų. Aš arba būčiau likęs be medicininės pagalbos, arba būčiau turėjęs išsipažinti su baldais ir knygas. O dabar aš iš visų pusių jaučiu žmogiską širdis, užuojautą, ir man buvo suteikta puikiai, kokia tik galima, pagalba. Ir ne tik man, o kiekvienam piliečiui, nes Kauno klinikoje mačiau labai daug besigydant darbininkų ir kolūkiečių, ir jie gauna lygiai tokią pagalbą, kokią gavau aš. Štai didelis mūsų laimėjimas.

Klinikoje tuo pat metu gydėsi po apsinuodijimo valgiu ir prof. V. Mykolaitis. Kadangi jis buvo stipresnis, jis dažnai mane lankydavo, ir mes daug ir įdomiai kalbėdavomės apie gyvenimą ir literatūrą. Iš klinikų jis išsirašė anksčiau už mane.

Grįžęs į Vilnių, sužinojau, kad po antros sunkios vidurių operacijos ligoninėje guli K. Boruta ir taip pat sunkiai serga M. Sluckis. Kaip matote, su mūsų rašytojais ne taip jau linksma. Vis dėlto tikimės, kad jie pasveiks ir vėl stos į darbą. M. Sluckis, herods, dar važiuos gydytis į Čekoslovakiją.

Taigi matote, brangus drauge, kad su kai kurių mūsų rašytojų sveikatos reikaliai ne visai geri. Tačiau knygų išeina kasmet vis daugiau. Nepaisant ligos, ir mano daug raštų paskutiniu laiku pasirodė tiek mūsų, tiek visos jungtinės spaudoje. Tur būt gavote mano rinktinės poezijos knygą "Žemė gera."

Greitai rusų kalba turi išeiti mano knyga "Šiaurės sidabras" (apie kelionę į Islandiją). Metų gale ar kitų metų pradžioje išeis mano nauja poezijos knyga "Italijos spalvos." Labai noriu vėl sėsti prie darbo

testi toliau "Gimimo dieną" ir parašyti porą tomų atsiminimų. Taigi matote, kad mano galva pilna literatūrinių sumanymų. Viena, ko man dabar reikia kuo daugiau, tai sveikatos ir dar kartą sveikatos.

Šiomis dienomis pirmą kartą susitikau su Alb. Morkum. Jis man padarė rimto, išlavinto žmogaus įspūdį. Manau, kad Lietuvoje jis ras geras sąlygas pareikšti savo nemažam prozininko talentui. Man rodos, kad iš Morkaus mes susilauksime stipraus nau-

A. Venclova

jo rašytojo. Jo knyga "Baltasis miestelis" pas mus buvo gerai sutikta ir susilaukė daugelio skaitytojų.

Vis labiau galvoju apie darbą ir tikiu, kad nebetolį tas laikas, kada vėl galėsiu imtis mylimos plunksnos. Gydytojai kategoriškai draudžia bet koki visuomeninį darbą: posėdžius, pasitarimus, konferencijas, diskusijas, dėl to ir mano pavarde laikraščiuose dažniau matysite po įvairiais raštais ir gana retai kitomis progomis...

Jūsų

A. Venclova

P. S. — Ką tik mane aplankė drg. Laurinčiukas drauge su Leningrado poetais Aleksandru Prokofjevu ir Anatolijum Čepurovu. Šiuodu poetai atvažiuo į Lietuvą ryšium su artėjančiu Donelaičio jubiliejumi. Juodu, be to, išvertė nemažą mūsų dainų į rusų kalbą, kurios išeis atskira knyga.

K. Korsakas ir A. Guzevičius išskrido į Italiją. Mozūriūnas važiuoja į Kubą. Aš rengiausi šiemet į Graikiją, bet sukliudė liga.

A. V.

Londonas. — Buvęs Anglijos premjeras Macmillanas po operacijos jau tiek susveiko, kad tapo paleistas iš ligoninės ir jau gydis savo namuose.

Teheran, Iranas. — Spalio 27 d. vakarinėje Irano dalyje buvo jaučiamas gana smarkus žemės drebėjimas. Siek tiek ir nuostolių padaryta.

Prof. Z. JANUŠKEVIČIUS

Arteriosklerozės priežastys

Aterosklerozė dažna pagyvenusio ir seno amžiaus žmonių invalidumo ir mirties priežastis. Kas penktas vyras, miręs 45–64 m. amžiuje, miršta nuo arteriosklerozės. Mirusiųjų dažniausia aterosklerozės lokalizacija yra širdies vainikinės kraujagyslės (apie 70%).

Arteriosklerotinė plokštelė, atsirandanti arterijos sienelės vidiniame paviršiuje, susiaurina arterijos spindį. Dėl to į širdį mažiau priteka arterinio kraujo, kuris neša deguonį. Be to, sergant ateroskleroze, sutrinka kraujo apytakos reguliavimo mechanizmai. Pavyzdžiui, fizinio įtempimo metu, kada normalios širdies vainikinės arterijos išsiplečia, aterosklerozės plokštelės tegali nežymiai išsiplesti, o dažnai jos netgi susiaurėja. Arterijos susiaurėja susidarius kresuliu (trombozė). Dėl visa to širdis nepakankamai aprūpinama krauju, o tai gali pasireikšti stenokardijos (būdingų skausmų už krūtinkaulio) priepuoliais, širdies raumens (miokardo) infarktu.

Aterosklerozė dažnėja su žmogaus amžiumi, bet ji nėra tiesioginė senatvės išdava ar būtinas jos palydovas: kartais ateroskleroze susserga net jaunystėje, o neretai ir 70 m. amžiuje mirusiems nerandama ryškesnės aterosklerozės.

Maisto ir riebalų vaidmuo

Idomu pažymėti, kad mažai civilizotuose kraštuose aterosklerozė yra retas susirgimas. Pavyzdžiui, eskimai, Pietų Afrikos bantų tautelės negrai, Somalio klajokliai piemenys ateroskleroze beveik neserga, o JAV ji yra pagrindinė mirtingumo priežastis.

Žinoma, kad vienas pagrindinių aterosklerozės vystymosi procesų yra cholesterolino kaupimasis arterijos sienelėje (lipidozė), dėl ko vystosi aterosklerotinė plokštelė, kuri vėliau opėja, kalkėja. Gyvulėlius maitinant cholesterolinu, jiems išsivysto eksperimentinė aterosklerozė. Cholesterolino yra maiste (paros racione apie 500 miligramų). Sveiko žmogaus kraujyje serume cholesterolino esama apie 150–200 mg%. Organizmo cholesterolino kiekis priklauso ne tik nuo to, kiek žmogus suvartoja jo su maistu. Organizmas pats sintetuoja cholesteroliną — vidutiniškai 2 gramus per parą (visų pirma iš riebalų). Todėl negalima sakyti,

kad maisto cholesterolas nulemia jo koncentraciją kraujyje, taigi tuo pačiu negalima teigti, kad maisto cholesterolas sukelia aterosklerozę. Maisto cholesterolas vaidmuo šiuo atžvilgiu yra antraeilis, o didžiausią reikšmę turi bendras riebalų ir pirmiausia gyvulinių riebalų kiekis maiste. Gyvuliniuose riebaluose gausu prisotintų riebalinių rūgščių, kurios kelia jo koncentraciją kraujyje. Priešingai veikia augaliniuose riebaluose (chemiškai neapdor-

Prof. Z. Januškevičius

tuose — nehidrogenizuotose) esančių neprisotintų riebalinės rūgšties: jos cholesterolino koncentraciją kraujyje mažina. Tuo iš dalies galima paaiškinti tai, kad šalyse ir vietovėse, kur vartojama daug gyvulinių riebalų (Pabaltijo respublikos, JAV, Skandinavijos šalys) labiau sergama ateroskleroze, negu ten, kur daugiau vartojama augalinių riebalų (Vidurinės Azijos respublikos, Japonija, Afrikos negrai).

Kitos priežastys

Daug gyvulinių riebalų valgantys žmonės nebūtinai susserga ateroskleroze. Pavyzdžiui, neseniai nustatyta, kad Somalio klajokliai piemenys kasdien išgeria 5 iki 10 litrų kupranugario pieno, kuris dvigubai riebesnis už karvės pieną (apie 7%). Tokiu būdu jie kasdien suvartoja net 350 gramų riebalų, o tuo tarpu ateroskleroze neserga. Šis faktas rodo, kad turi būti ir kitų veiksnių, skatinančių aterosklerozės vystymąsi ir kad kai kurie žmonės turi tobulus prisitaikymo (adaptacijos) mechanizmus, kurie gali neutralizuoti neigiamą riebaus maisto įtaką arterijoms.

Nė visada, padidėjus cholesterolino koncentracijai kraujyje, jis nusėda ant arterijų sienelių. Vienas iš

veiksnių, kurie stabilizuoja cholesteroliną kraujyje, yra lecitinas. Galvojama, kad cholesterolino koncentracijai viršijus lecitino koncentraciją, pirmasis pradeda kauptis arterijos sienelėje. Be to, žinoma, kad cholesterolas kraujo serume yra komplekse su baltymais (lipoproteinais). Cholesterolino ir baltymų komplekso galimybės nusėsti arterijos sienelėje yra nevienodos. Jos priklauso nuo baltymo molekulos dydžio. Šias galimybes mažina kraujyje cirkuliuojantis heparinas ir fibrinolizinas. Lipidozei išvystyti reikšmės turi arterijų sienelės pralaidumo rodikliai, kraujo krešumo sistemos aktyvumas, arterijų sienelės paviršiaus morfologiniai ypatumai, kraujo srovės greitis, kraujo spaudimo dydis, nervų sistemos reguliacinis pajėgumas, vidinės sekrecijos liaukų veikla ir t.t. Kiekvienam organizmui yra būdinga savybė siekti visapusiškos vidinės pusiausvyros — homeostazės. Taigi turi egzistuoti homeostazės mechanizmai, kurių dėka atstatoma pusiausvyra ir lipidozėje medžiagos apykaitoje. Todėl, pagsausėjus kraujyje cholesterolino, sutrinka organizmo vidinė pusiausvyra, ir homeostazės mechanizmai bando ją atstatyti. Jeigu minėtieji homeostazės mechanizmai būna nepakankamai efektyvūs, vidinė pusiausvyra gali būti trikdoma toliau — gali prasidėti lipidozė. Taigi aterosklerozę sukelia eilės kenksmingų veiksnių ir apsauginių mechanizmų sąveika.

Mažiau riebaus maisto!

Kalbant apie dietą, reikia pasakyti, kad riebus maistas didina kraujo krešėjimą, sukelia eritrocitų sulipimą palei arterijos sienelę, lėtina kraujo srovę. Dėl to greičiau susidaro krešulys, kuris gali užkimšti arteriją ir sukelti audinių apimimą — infarktą. Pastebėta, kad miokardo infarktas dažniau išsivysto tada, kai gausiai valgoma riebaus maisto.

Štai kodėl ligoniams, sergantiems ateroskleroze, reikia mažiau vartoti riebalų, ypač gyvulinių. Patartina per parą suvartoti ne daugiau kaip 60 g. riebalų, kurių bent pusę sudarytų augaliniai aliejai. Ši rekomendacija yra sveikiems pagyvenusio amžiaus žmonėms, dirbantiems sėdimą darbą, linkusiems nutukti, kurių kraujo serume cholesterolino koncentracija didesnė kaip 250%, kurių tėvai anksčiau mirė nuo aterosklerozės, taip pat sergantiems hipertenzine liga.

Maiste esantys vitaminai C, P, PP, B6, taip pat lecitinas, metioninas, sitosterinas, magnis, augaliniai estrogenai gali slopinti aterosklerozės vystymąsi. (Estrogenai — moteriškų lytinių liaukų hormonų veikmu pasišlyminčios medžiagos, kurios slopina aterosklerozės vystymąsi. Tuo iš dalies galima paaiškinti tą faktą, kad moterys vidutiniškai 10 m. vėliau už vyrus susserga ateroskleroze.) Nemaža šių medžiagų yra vaisiuose, uogose, žirniuose, pupelėse, sojose, varškėje.

Rūkymo žalinga įtaka

Be dietinių veiksnių, yra

ir eilė kitų, kurie turi įtakos aterosklerozės vystymuisi.

Tam tikrą vaidmenį, tiesa, ne pagrindinį, atlieka paveldėjimas. Ateroskleroze dažniau serga tie asmenys, kurių tėvai šia liga susirgo ankstyvame amžiuje.

Labai svarbus ir statistškai įrodytas veiksnys yra rūkymas. Ypač pavojinga surūkyti daugiau kaip 20 cigarečių per parą (įdomu, kad cigarai, pypkė šiuo atžvilgiu yra mažiau kenksmingi, negu cigaretės). Rūkymas pokelio cigarečių per parą 2 kartus padidina pavojų mirti nuo aterosklerozės. Štai kodėl neleistina rūkyti daugiau kaip 10 cigarečių per parą, o ligoniams širdininkams visiskai negalima rūkyti. Nikotinas padidina odrenalino kiekį arterijos sienelėje, o adrenalinas — žinomas aterosklerozę išprovokuojantis veiksnys. Nikotinas taip pat didina kraujagyslių spazmus. Jeigu prisiminsime, kad rūkymas didina pavojų susirgti plaučių vėžiu, skrandžio ligomis, tai pagrįstai galėsime teigti, kad tabakas — žmogaus priešas.

Iki šiol neįrodyta, kad alkoholis skatintų aterosklerozės vystymąsi, tačiau žinoma, kad sergantys ateroskleroze blogai toleruoja didesnes alkoholio dozes, kurios gali būti ir mirties priežastimi.

Saugokitės nutukimo

Nutukę asmenys serga ateroskleroze 2 kartus dažniau, negu liesi ar normalaus svorio žmonės. Išlaikyti normalų svorį — viena iš aterosklerozės profilaktikos priemonių. Tačiau nereiškia užmiršti, kad ir liesi asmenys nėra apdrausti nuo aterosklerozės. Padidintas cholesterolino kiekis kraujyje, kaip ir pakilęs kraujo spaudimas, 6 kartus didina galimybę susirgti ateroskleroze. Todėl aterosklerozės profilaktikos sumetimais reikėtų neleisti pakilti diastoliniam (minimiam) kraujo spaudimui aukščiau 90 milimetrų gyvsidabrio stulpelio.

Aterosklerozės vystymuisi turi reikšmės darbo pobūdis. Pavyzdžiui, JAV konstatuota, kad gydytojai serga ateroskleroze 80 procentų dažniau, negu kitų profesijų asmenys. Profesijos įtaką aterosklerozei nulemia nervinis įtempimas, fizinis darbas. Gydytojų tarpe dažniausiai serga chirurgai ir anesteziologai, kurių darbe labai daug nervinio įtempimo. Tas pat liečia lakūnus, šoferius, telefonistus. Žinoma, kad fizinis darbas mažina cholesterolino koncentraciją kraujyje, didina kraujo fibrinolizino koncentraciją. Pastarasis pasižymi savybe tirpdyti šviežią krešulį, slopinti aterosklerozės vystymąsi.

Nervų įtempimas

Kaip paaiškinti neigiamą nervinio įtempimo įtaką organizmui? Pirmiausia, nervinio įtempimo metu organizme daugiau pagamina adrenalino ir noradrenalino. Šios medžiagos kelia kraujo spaudimą, sukelia arterijų spazmus, įjautrina arterijos sienelę cholesterolino poveikiui, gerina sąlygas susidaryti kraujo krešuliui. Antra, nervinio įtempimo metu pakyla cho-

lesterolino koncentracija kraujyje. Suprantama, kad tokį neigiamą poveikį turi ne tik profesinės, bet ir kitos kilmės nervinis įtempimas. Štai kodėl dauguma ligonių, sergančių stenokardija, infarktu, sakosi turėję daug sunkių nervinių pergyvenimų. Ateroskleroze daugiau serga jautriai į aplinkos poveikį reaguojantys, perdėtai rūpestingi žmonės. Tačiau tai nereiškia, kad aterosklerozė yra nervų sistemos liga.

Šiuo metu galvojama, kad pagrindinė aterosklerozės priežastis — medžiagų apykaitos, pirmiausia riebalų ir cholesterolino reguliavimo sutrikimas.

Aterosklerozė, dėl atsiradimo priežasčių ir išsivystymo mechanizmų sudėtingumo, tampa ne tik biologine, bet ir socialine problema.

Kaltas ir gyvenimo būdas

Iš tikrųjų, kodėl Grenlandijos eskimai, Somalio piemenys, Nevachos indėnai beveik neserga ateroskleroze, nors riebalų vartoja daug! Matyt, didelę reikšmę turi gyvenimo būdas. Tenka galvoti, kad šių dienų civilizacija (su aukštu technikos išsivystymu, greitu gyvenimo tempu, o kapitalistinėse šalyse ir sunkia kova dėl būvio, netikrumu dėl ateities) kelia didelių reikalavimų žmogaus organizmui, pirmiausia, jo centrinei nervų sistemai. Žmogus nemoka ar nespėja prisitaikyti, adaptuotis prie palyginti greitai besikeičiančio gyvenimo būdo, kas ir sudaro sąlygas disadaptacijai ir dėl jos atsirandančiai aterosklerozei. Tačiau tai, žinoma, nereiškia, kad mes, saugodamiesi nuo aterosklerozės, turėtume bandyti pasisavinti bantų tautelės negrų, eskimų ar Nevachos indėnų gyvenimo būdą. Juk, pavyzdžiui, kovodami su nelaimingais atsitikimais gatvėse, mes neatsisakome automobilių, o tobulinam kelius, signalizaciją ir t. t.

Žinoma, kad atskirose šalyse mirtingumo nuo aterosklerozės rodikliai derinasi su telefonų skaičiumi šimtų gyventojų (kaip technikos progreso rodikliu). Suprantama, niekas nesūlo atsisakyti telefono, kaip trukdančio darbą ir poilsį, automobilio, kaip mažinančio progą žmogui vaikščioti. Kino, radijo, televizijos, spaudos, kaip teikiančių gausybę įspūdžių nervų sistemai, konvejerinio gamybos būdo, kaip verčiančio darbininką skubėti. Užtat reikia padėti žmogui teisingai naudotis civilizacijos teikiamomis gėrybėmis, racionaliai maitintis, derinti fizinį ir protinį darbą, siekti aktyvaus poilsio, jo ritmingumo (tiek paroje, tiek per savaitę, tiek per metus), kovoti prieš monotoniškumą, rutiną darbe ir buitėje, šalinti nervinio įtempimo priežastis.

(Iš žurnalo "Mokslas ir gyvenimas")

PERLŲ AMŽIUS

Jau prieš 4,000 metų kinai surado austrėse ("oysteruose") perlus. Tikrieji perlai gražūs, bet jų ne daug randa.

Dabartiniai perlai yra "kultivizuoti", tai yra, dirbtinai pagaminti austrėse. Jie nėra taip gražūs ir tvirtai, kaip originaliai. Daugiausiai "kultivizuotų" perlų pagamina Japonija.

Paminklo Leonui Pruseikai atidengimo iš kilmės. Kalba Čikagos dienraščio "Vilnius" redaktorius V. Andruis.

Lietuvis pavaduoja Tarybų Sąjungos Prezidentą

Rugsėjo ir spalio mėnesių tarybinėje spaudoje dažnai teko skaityti apie mūsų respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko Justo Paleckio, kaip Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavaduotojo, veiklą Maskvoje — apie dalyvavimą įvairiuose priėmimuose, apie priėmimus užsienio pasiuntinių ir iš užsienio atvykusių delegacijų, vyrausybinių apdovanojimų įteikimus ir tt.

Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas (Prezidentas) nuolatinio pavaduotojo neturi. Pagal Tarybų Sąjungos Konstituciją visų 15-kos respublikų Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumų Pirmininkai yra jo pavaduotojai. Jie kartą į metus pagal eilę važiuoja į Maskvą ir atlieka po mėnesį pavaduotojo pareigas.

Šiuo metu Maskvoje Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas J. Paleckis.

Atsilankęs į Maskvą turėjau progos būti Tarybų Sąjungos Tarybos Prezidiume, kur teko kalbėtis su eile šios aukštos įstaigos darbuotojų, kurie painformavo mane apie drg. Paleckio darbą Maskvoje, jam einant aukščiauo nurodymais pareigas.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas L. Brežnevus yra išrinktas Tarybų Sąjungos Komunistų partijos CK sekretorium, tai jo pavaduotojams tenka atlikti žymiai daugiau darbų. Drg. Paleckis, kiek iš TSRS A. T. Prezidiumo darbuotojų yra žinoma, gerai ir mielai juos atlieka, nes jis turi didelį šiame darbe patyrimą. Jis yra seniausias iš visų 15-kos Tarybinių respublikų prezidentų. Jau 23 metai kaip eina šias atsakingas ir garbingas pareigas.

Drg. Paleckiui dirbant Maskvoje-Kremliuje teko pirmininkauti Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo posėdyje svarstant įvairius klausimus. Dalyvavo komisijose sprendžiant pilietybės klausimus ir svarstant malonės prašymus, o taip pat dalyvauti svarstyme A. T. Prezidiumo įsakų, įstatymo projektų ir jų tvirtinime. Kaip yra žinoma, rugsėjo mėn 25 d. Maskvoje per TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo posėdį buvo ratifikuota sutartis, draudžianti branduolinius bandymus atmosferoje, kosminėje erdvėje ir vandenyje, kuri buvo pasirašyta Maskvoje 1963 m. rugpjūčio 5 d. JAV, Anglijos ir TSRS vardu. Tame posėdyje, po Tarybų Sąjungos Užsienio reikalų ministro pavaduotojo V. Kuznecovo ir Užsienio Komisijos pirmininko O. Kuusinenio pranešimų, J. Paleckis pasakė kalbą, pradedamas diskusiją šios sutarties ratifikavimo klausimu. Tos pačios dienos vakare jis kalbėjo per Tarybų Sąjungos radiją, aiškindamas tos sutarties reikšmę. Sutartį pasirašė daugiau kaip šimtas valstybių. Kaip matome, ši dokumentą vieningai priėmė dauguma visų žemynų šalių.

Pavaduodamas Tarybų Sąjungos A. T. Prezidiumo Pirmininką, drg. Paleckis

Didžiųjų Kremliaus rūmų salėje iškilmingoje cėmonijoje priėmė įgaliojimo raštus Kipro pasiuntinio Tarybų Sąjungoje Lefkos Georgiades, Bulgarijos Demokratinės respublikos pasiuntinio Stojano Koradžiovo. Ypatingai buvo iškilmingas sutapimas, kad Tarybų Lietuvos Prezidentas Maskvoje - Kremliuje priėmė įgaliojimo raštus iš Lenkijos Liaudies Respublikos pasiuntinio Edmundo Pščiulkovskio.

Maskvoje dirbdamas drg. Paleckis priiminėja piliečius, atvykusius į Maskvą su skundais ir įvairiais prašymais iš visų Tarybų Sąjungos kampelių. Jis šiam reikalui skiria žymią savo darbo dalį.

Kadangi mūsų Sąjunginio Parlamento abiejų rūmų Pirmininkai J. Peivė ir I. Spiridinovas buvo išvykę, drg. Paleckiui teko atlikti ir jų parlamentiniai darbai. Jis dalyvavo L. Brežnevui priimant Indonezijos parlamentinę delegaciją. Tą delegaciją sudarė: buvęs Indonezijos Ministras-Pirmininkas, daktaras Ali Sastroamidžio, generolas Vilijo Puspodjudo, ministras Gusti Subamija ir kt. Šioje delegacijoje dalyvavo neseniai Indonezijai grąžinto Vakarų Izziano atstovas Klemensas Kirivaibas.

Tos pačios dienos vakare drg. Paleckis buvo šeimininku Indonezijos delegacijos garbei ruošiamame priėmime ir pasakė sveikinimo kalbą. Jis taip pat dalyvavo Nigerijos parlamentinės delegacijos priėmime ir jos išslydėjime.

Praėjus keletai dienų jis, atstovaudamas Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininką, dalyvavo priėmime Meksikos pasiuntinybėje ryšium su jos nacionaline švente.

Rugsėjo 24 d. drg. Paleckis Kremliaus rūmuose priėmė ir kalbėjosi su Kenijos delegacija, kurios sudėtyje buvo Kinijos parlamento nariai Kimumu Gičioja, Adamas Bonajo ir visuomeniniai Kenijos veikėjai Nafatali Omoro ir Edvardas Mzamulis.

Tą pačią dieną jis priėmė ir kalbėjosi su Anglijos parlamento nariu, leiboristu Koni Ziliaku.

Praėjus keletai valandų po šių priėmimų, drg. Paleckiui padarė vizitą Italijos katalikų delegacija, kurios sudėtyje buvo: deputatas, Italijos parlamento užsienio reikalams komisijos narys, Florencijos muniipaliteto visuomeninių darbų skyriaus vedėjas, žurnalo "Politika" direkto-

rius Nikola Pistelis su žmona, Florencijos municipaliteto komunalinis patarėjai, žurnalo "Politika" redaktoriai Džovanis Džovannonis ir Luidžis Goris. Minima Italijos katalikų delegacija prieš tai lankėsi Lietuvoje, tačiau, viešint jiems Vilniuje, neteko su drg. Paleckiui susitikti.

Todėl nenuostabu, kad ir iš užsienio į Lietuvą atvažiusios lietuvių grupės ne visos turi galimybės susitikti su respublikos Prezidentu, nes be respublikinių reikalų, mūsų Pirmininkui tenka atlikti daug darbų, liečiančių visą Tarybų Sąjungos šalį.

Rugsėjo 26 d. drg. Paleckis dalyvavo suruoštame Jugoslavijos pasiuntinybėje priėmime, Jugoslavijos Ginkluotųjų pajėgų vyr. vado pavaduotojo, Jugoslavijos Liaudies valstybinio sekretoriaus, generolo I. Gošniako ir jo lydinčių asmenų atvykimo į Tarybų Sąjungą garbei. Kartu su drg. Paleckiui priėmime dalyvavo TSRS Ginkluotųjų pajėgų ministras Tarybų Sąjungos Maršalas J. Malinovskis ir visa eilė Tarybų Sąjungos maršalų, generolų, ir svečių.

Spalio 1 ir 2 dienomis išpuolė net keturių valstybių nacionalinės šventės. Todėl tomis dienomis drg. Paleckiui teko dalyvauti Nigerijos, Kipro, Gvinėjos ir Kinijos Liaudies respublikos pasiuntinių suruoštose priėmimuose atstovaujant Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininką.

Spalio 3 d. jis priėmė ir kalbėjosi su Čili senatorium Eduardu Frei Montalva, kuris yra vienas iš kandidatų į šios šalies prezidentų postą.

Spalio 7 d. drg. Paleckis dalyvavo susitikime su Brazilijos delegacija, vadovaujama senatoriaus Aorao Steinbruoko.

Ant rytojaus jam teko dalyvauti priėmime, suruoštame Vokietijos Demokratinės Respublikos pasiuntinio TSRS-ai Rudolfo Delingo, ryšium su šios respublikos nacionaline švente.

Tą pačią dieną drg. Paleckiui padarė vizitą Lenkijos Demokratinės Respublikos liaudies tarybų vadovaujančių darbuotojų delegacija, vadovaujama Lenkijos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojo Zenono Novako.

Spalio 8 d. drg. Paleckis dalyvavo priėmime, suruoštame Vengrijos Liaudies Respublikos pasiuntinio TSRS-ai Jožefo Sipkos, ryšium su Vengrijos Liaudies Respublikos krašto apsau-

Nuotraukoje: Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavaduotojas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas Justas Paleckis Maskvoje Didžiųjų Kremliaus rūmų salėje priima įgaliojimo raštus iš Lenkijos Demokratinės Respublikos pasiuntinio TSRS-ai Edmundo Pščiulkovskio.

gos ministro generolo pulkininko Lajošo Cuneges atvykimu į Tarybų Sąjungą.

Ant rytojaus drg. Paleckis priėmė ir kalbėjosi su Togo respublikos musulmanų delegacija, vadovaujama šios respublikos nacionalinio susirinkimo pirmininko pavaduotojo Džibrilo El Hadž Safnu ir ministro prie respublikos prezidento Mohamedo Huseno.

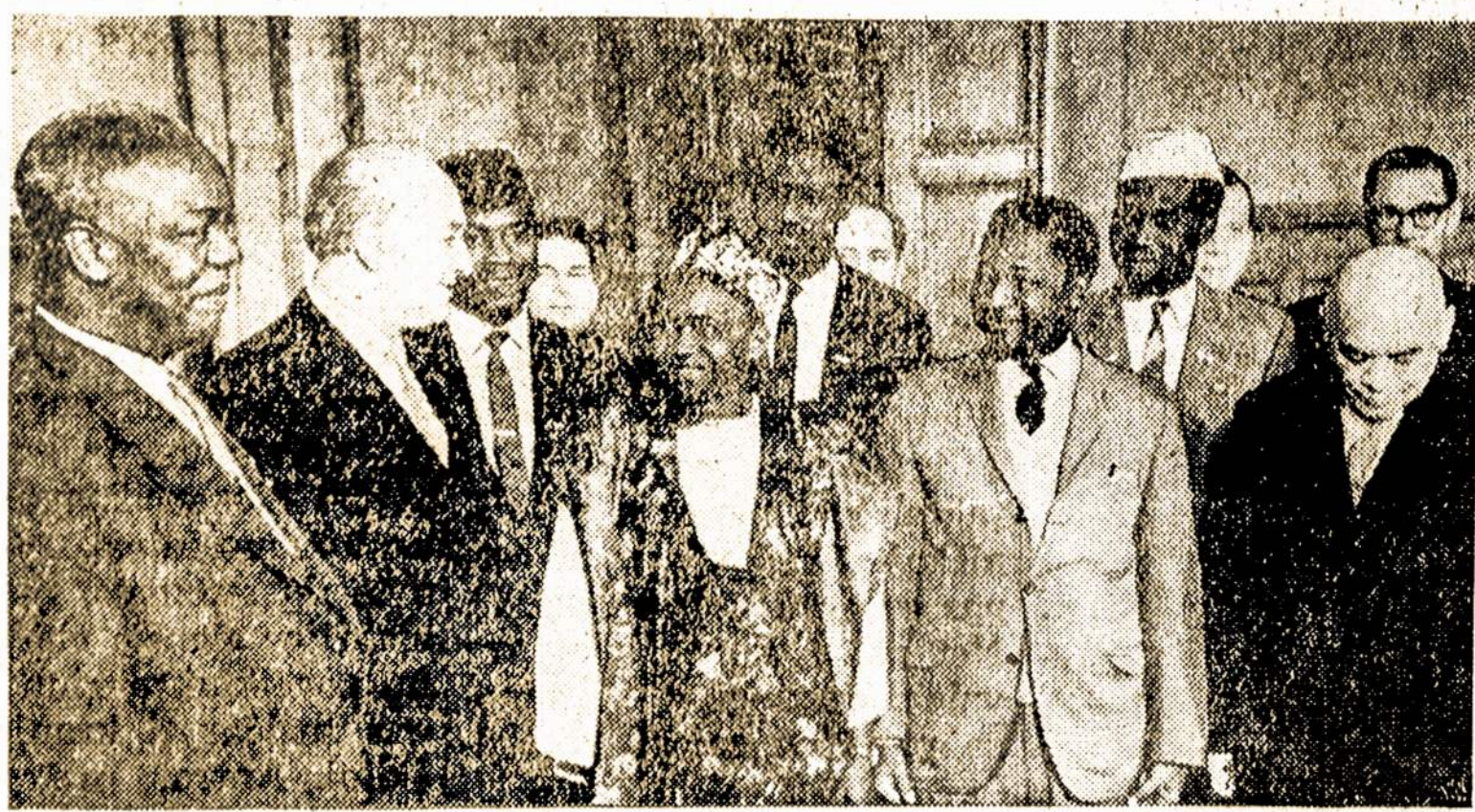
Ryšium su sutarties įsigaliojimu, spalio 10 d., drg. Paleckis kalbėjo per Maskvos televiziją.

Spalio 12 d. jis dalyvavo priėmime Pakistano pasiuntinybėje, ryšium su šios šalies meno ansamblio atvykimu į Tarybų Sąjungą koncertuoti.

Tos pačios dienos vakare drg. Paleckis priėmė ir kalbėjosi su Siera-Leones parlamentine delegacija, kurios sudėtyje buvo: Siera-Leones parlamento pirmininkas Bandža Tidžan-Si, Aukščiausiosios gientes vadas, deputatas Diura Antrasis, deputatas, žemių, šachtų ir darbų ministras Alozijus Žozefas Dembis ir deputatai Sieva Bakari Mara, Safifu Leonus Matiuri, Daltonas Frederikas Šiarsas, parlamento kanceliarijos viršininkas S. V. Raitas.

Kaip matome, Tarybų Lietuvos A. T. Prezidiumo Pirmininkas Justas Paleckis tvarko ne tik mūsų respublikos reikalus, bet ir dalyvauja plačiosios Tarybų šalies klausimų sprendime, o taip pat Tarybų Sąjungos aukščiausiosios valdžios organo reprezentavime.

K. Akmenėlis
Maskva, 1963. X. 17 d.

Nuotraukoje: Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavaduotojas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas Justas Paleckis kalbasi su Siera-Leones parlamentine delegacija.

BOSTON, MASS.

Apie kai ką

Atrodo, kad mūsų miesto rašėjai nebeturi ką rašyti, ar pritrūko rašalo, nes jau ilgas laikas iš mūsų apylinkės žinių nesimato. O mūsų didmiestyje randasi visokių žinių. Senos mados, nors ir dar labai geri, namai griaujami; jų vietoje stojasi nauji, moderniški pastatai. Dabar Bostono centrą labai lengva surasti, nes vienas dangoraižis, kaip koks keturkampis stulpas, iš labai toli matyti.

Netruksta pas mus ir gaisrų. Čia aną dieną keturi vaikėzai padarė virš milijono dolerių nuostolių, padėdami savo mokyklą, nes vienas iš jų prieš porą dienų buvo už blogą elgesį iš mokyklos pašalintas. Man atrodo, kad paaugliai seka suaugusių žmonių pavyzdį. Čia gaisrams tyrinėti komisijos dažnai suranda sąmoningai užkurtas liepsnas, kad gavus pinigų iš apdraudų kompanijos. Nėra tos dienos, kurioje negirdėtum gaisrų galvotrukčiais per miestą lekiančių.

Pas mus yra ir gerų naujienų: miesto gaspadorius numušė "realestate" taksus. Tik bėda, kad už vandenį mokestį pakėlė tiek, kad išmokėme daugiau, negu taksais už nekilnojama nuosavybę. Miesto ir valstijos valdininkams keliamos algos, reikia pinigų. O kam gi pinigų nereikia? Visiems pragyvenimas brangus, uždarbiai maži, ypatingai ne-unijistus darbdaviai labai išnaudoja. Kai kurie unių vadai su bosais ranka rankon veikia: už vienodą darbą paskirose šapose skirtingai mokestį nustato. Kaip girdėt, pas kriaučius nekuriuose šapose biauiri apdėtis...

Na, pažvelkime į tai, ką šios apylinkės lietuviai rudenį besitariant veikę, ką rudenį-žiemą daryti planuoja.

Spalio 3-čios vakare So. Bostone į LDS 2-ros kuopos susirinkimą atsilankė geras būrys narių. Apkalbėta "Laisvės" vajuos eiga. Matomai, mūsų vajininkai gerai dirba. Po tarimų, turėjome diskusijas Kinijos su Sovietų Sąjunga ginčų klausimu.

Kai prieš pora mėnesių grįžusiems iš T. Lietuvos turistams buvo surengtas pasitikimas - prakalbos, jų įgytais įspūdziais pasidalinti, tuomet irgi kilo diskusijos apie apsigyvenimui važinimą į gimtinę. Po prakalbų-diskusijų nekuri iš dalyvių pageidavo, kad Tarybų Lietuvoje naujos santvarkos apkalbėjimui būtų surengtos specialios diskusijos. Matomai, tokio pageidavimo išpildymui turėsime gerą progą. Iš Vašingtono V. Zenkevičius lapkričio - Nov. 9-ą žada būti pas mus. Tai bus šeštadienio vakaras, susirinkime ir padiskusuosime. Kas dar nepamiršote tėvų krašto, branginate gražią lietuvišką kalbą, ateikite į klubo viršutinę svetainę vakarą praleisti.

Teko dalyvauti pereitą mėnesį Maple parke, Lawrence, spaudai rengtame piknikė. Oras buvo labai geras, publikos iš visų Massachusetts miestų suvyko labai daug. Pietūs buvo gardūs; ypatingai Kazlauskienės (iš Haverhill) keptas pyragas visiems patiko. Jis

buvo toks skanus, kad net bostoniškės moterys pas ją teiravosi, kaip iškepti. Aš irgi klausiausi, kai Kazlauskienė draugėms apie "receptą" pasakojo.

Gerbiu visas moteris, dirbančias progresyvių organizacijų naudai, tačiau specialią pagarbą reikia duoti Ievai Mizarienei. Ji šiame piknike labai tinkamai prakalbą pasakė. Publika atidžiai išklausė, nes buvo smagu girdėti apie viso pasaulio moterų kovas už palaikymą pasaulinės taikos ir už joms lygias teises.

Gaila, kad mūsų viena darbšti moteris su savo vyru išvyksta į Floridą apsigyventi. Ano šeštadienio vakarą atsiveikiname ir palinkėjome E. ir J. Žekoniams laimingos kloties šiltame krašte. Tikime, kad jie ir ten uoliai darbuosis garbingos idėjos labui.

Spalio 27-ą įvyko LLD 7-os apskrities konferencija. Į A. L. P. Klubą, So. Bostone, atvyko 26 delegatai nuo 7-ų kuopų. Suvažiavimui pirmininkavo Aug. Kazlauskas. Smagu matyti Augustą veikiantį. Galima iš kuopų raportų spręsti, kad apskirtyje veikimas yra dar labai gyvas. Apart kitų tarimų, šios konferencijos dalyviai nutarė siųsti ir išrinko 8-ų asmenų delegaciją į Chicagoje lapkr. 24. d. skaijamą konferenciją, kurioje bus pasmerkti naciniai nekaltų žmonių žudikai.

A. K—a

Hartford, Conn.

Mirė Petras P. Zalis-Zilinskas, 66 metų, Rocky Hill, Conn. Palaidotas spalio 31 d. Rose Hill Memorial Park, Rocky Hill, Conn.

Paliko gyvenimo draugę Anną (Norkus) Zalis, sūnų Robert P., dukterį Anną, žentą ir marčią, sesutę Barbarą Karvelis, South Windsor, Conn., ir daug draugų ir draugių.

Buvo ilgametis "Laisvės" skaitytojas. Abudu žilinskai ilgamečiai darbininkai, parengimui lankytojai. Priklausė Laisvės choro rėmėjų grupėje. Buvo draugiško būdo žmogus. Gaila draugiško draugo, kai mirtis išplėšia iš gyvųjų tarpo.

Reikiame jo draugei ir giminėms užuojautą.

J. Žemaitis

DUJŲ EZERAS

Centrinėje Afrikoje, Mitumbo kalnuose, telkso aukšto aukštikalnių ežeras Kivu.

1935 m. belgų hidrobiologas Damas šio ežero giluminiuose sluoksniuose aptiko metano dujas. Nesenai mokslininkai nustatė, kad dujos yra biologinės kilmės. Jos atsiranda, yrant planktonui. Zuves planktonas grimzdavo į dugną. Didelis slėgimas gelmėse ir druskų padidintas vandens tankumas trukdo dujoms pakilti į paviršių. Per šimtmečius gelmėse susirinko 57 kubiniai kilometrai metano.

Maskva. — Tarybų Sąjungos darbo unijos nepriartaria kiniečių samanynei sušaukti tik Afrikos ir Azijos šalių darbo unijų konferenciją.

WORCESTER, MASS.

Aido choras jau pasirodęs lapkričio 10 dienai. Tą dieną mes dainuosime Montelloje didžiuliame parengime, kuriame bus pagerbtas mūsų gerbiamas rašytojas žurnalistas Antanas Bimba.

Žinau, kad ten bus ir daugiau žymių dainininkų ir kalbėtojų. Žodžiu, ten bus vienas iš gražiausių kultūrinių ir meninių šį rudenį sėkrydžių Naujojo Anglijoj.

Šita proga raginu visus kultūriniai ir meniniai nusiėikusius dalyvauti, nes tas sužadins jūsų sielos jausmus, sustiprins sveikatą, pailgins gyvenimą. Tada turėsime ką gražaus kalbėti ir ruošis prie naujų metų, prie naujų darbų.

Kadangi dabar eina „Laisvės“ vėjus, tai mūsų Jokūbas Jaskevičius gražiai darbuojasi. Jis atnaujina visiems „Laisvę“, prima aukas į „Laisvės“ \$5,000 fondą ir užrašo naujas prenumeratas naujiems skaitytojams. Taipgi jis užrašo „Laisvę“, kas nori suteikti dovaną savo giminėms ir Lietuvą. Šiais visais reikalais matykite Jokubą. Jis visiems gražiai patarnaus. O „Vilnės“ reikalais rūpinasi M. Sukackienė.

Šį rudenį jau susilaukiau 70 metų, ir šia proga, man nežinant, Aido choro pirminkas Ričardas Janulis, jo žmona Irena, jo sesutė Helena, ir švogeris Jurgis Smith Janulių rezidencijoje suruošė man surpizą.

Skambina, kad būtinai į pusę valandos būtumėm pas juos, o čia sužinosite reikala. Mudu su Domicile tuoj ir pas juos. Užeinam į verandą, čia čielas būrys uždainuoja „Linksmas gimtadienis tau.“ O Smitų dukrelė Roksenė ir sūnus Ričardukas paduoda man paketuką ir atvirlaiškį ir ragina perskaityti.

Mėginau, bet negaliu ištartį žodžių, labai susijaudinęs. Atsipeikėjęs skaitau: Irena ir Ričardas Januliai, Helena ir Jurgis Smitai, Stasė ir Juozas Bakšiai, Katriutė ir Pranas Ausieja, Helena Žilinskienė, Petras Plokštys ir Roksenė ir Ričardukas Smitai. Su užrašu: „Maža dovanėlė čia nuo mūsų visų Tavo gimtadienio proga.“

Ne kartą man teko būti tokiose sueigose, bet netikėjau, kad žmogų taip sujaudintų. Mat, pirmą kartą mano gyvenime toks įvykis, kur draugės ir draugai pasirodė tiek artimi.

Labai Jums visiems dėkoju už tą gražiausią mano gyvenime man suruoštą pobuvį kartu su Jumis visais ir už tą dovanėlę, kuri visada Jus man primins.

Aciiu draugui R. Mizarai už linkėjimus mano septyniadesimt metų sukakties proga. Ta pačia proga čia skiriu mūsų laikraščiui „Laisvei“ \$70 ir \$5,000 fondą. Tai bus po \$1 už kiekvieną mano išgyventus metus.

Skaitau „Laisvę“ nuo pat jos įsikūrimo, nes joje yra vertingų raštų ir korespondencijų. Net iš mūsų tėvų krašto Lietuvos rašytojai ir poetai „Laisvei“ bendradarbiauja.

Manau, kad visiems „Laisvės“ skaitytojams yra miela „Laisvė“ skaityti straipsnius ir korespondencijas,

nes skaitydamas, rodos, matai tuos rašytojus pas save svečiuose.

J. M. L.

„Laisvės“ redakcijos žodelis: Širdingai dėkojame gerbiama J. M. Lukui už dovaną. Jo 70-ojo gimtadienio proga visas „Laisvės“ kolektyvas nuoširdžiai sveikina draugą Luką ir linki jam sveikatos, ilgiausių metų ir sėkmės! Kartu to paties linkime ir jo žmonai, draugei Domiceli.

Chicago, Ill.

Iš puikiai pavykusio „Vilnės“ koncerto

Spalio 27 d. įvykusiame dienraščio „Vilnės“ koncerte buvo stebėtinai daug svečių.

„Vilnės“ administratorius J. Pauliukas pradėjo programą.

Tarp dainų buvo ir kalbų. Kalbėjo dienraščio „Vilnės“ pats pirmasis redaktorius Vincas Andrulis. Jis kalbėjo trumpai, bet spėjo nurodyti, kokią didelę rolę atlieka dienraštis „Vilnis“ ir kaip svarbu jį platinti tarp Amerikos lietuvių ir kiek daug jis turi bendradarbių užsienyje. Taipgi ragino jį užrašyti savo giminėms T. Lietuvoje.

Pasirodo LKM choras su vadove Estelle Bogden. Dainuoja „Vakarinę dainą“ ir „Varpai skamba“ iš operetės „Pauletos.“ Seka kvintetas: Valerija Urbikienė, Josephin Dorin, Edwardas Jokubka, Roger Žilis ir Martynas Widra. Dainuoja gražiai. Sekantis Paul Stogis — „Gimtieji namai“ ir „Blusa“, priedo „Pamylėjau vakar.“ Ciceros Liet. Moterų choras, vadovė Estelle Bogden. Choras padainavo „Kaip miela sulaukti“ ir „Ateisiu.“

Ex Mainierių choras, vadovė O. Tilvikienė. Padai-

navo: „Gesta žaros vakarinės“ ir „Rytas prašvito.“

Dainuoja Michael Melcher solo: „Infelice“ iš „Ermani“ ir „Song of the Open Road.“ Šis jaunas dainininkas žavėjo žiūrovus. Jo balsas gražus ir tvirtas. Jis puikiai dainavo ir su Povilu Stogiu dueta.

Padainavo Estelle Bogden „Dukružėlė“ ir „Ah, Je Veux Viore.“

Roselando Aido choras, vadovė Valerija Urbikienė. Dainavo dainas iš operetės „Lietuvaitė“, akompanavo Alma Melcher.

Pusantrios valandos prabėgo klausant keturių chorų ir eilės solistų nepaprastai gražiai dainuojant. Klausovai visą laiką kėlė ovacijas.

Daroma pusės valandos pertrauka. Svečiai sugužėjo į apatinę salę užkandžiai ir pasivaikinti.

Skambučiai suskambėjus, ir vėl teatras prisipildo svečiais. Antrą programos dalį pradeda Gintaro balsų ansamblis, vadovaujant Onai Petrutis. Dainuoja iš operetės „Laima“, kita daina „Štai darbymetis prasiplinko“, „Gerkin vyną mes visur.“ Moterys dainuoja „Yra labai daug svieto.“

Martynas Widra, ansambliui pritariant, dainuoja „Vienas žodis ne šnekta.“ „Sirdelė moterų“ ir „Darbuokis“ dainuoja solo P. Dauderis. Seka čekoslovakų šokių daina, kurią dainuoja Estelle Bogden su ansambliu. „Karvelėlį“ žavėjančiai atlieka, „Love somebody“, amerikiečių liaudies daina, ir „Vakaras“ iš operos „Alceste“, muz. Gluck, žodžiai Onutės Petrutienės. Išėina Gintaro balsų ansamblio nariai: Stelle Bogden, Povilas Dauderis, Helen Bordner, Edward Jokubka, Anna Jokubka, Adolfas K'aukas, Frances Jorden, Pranas Kirka, Della Reuther, Vytautas Yuden, Gertruda Slench, Roger Žilis, Mary Urbikas,

Žinios iš Lietuvos

STUDENTŲ KŪRYBOS PARODA

VILNIUS, liepos 25 d.—

Vingio parko estradoje pasibaigė 24 dienas trukusi aukštųjų mokyklų studentų bei specialiųjų vidurinių mokyklų techninės ir meninės kūrybos paroda, kurią aplankė daugiau kaip 60,000 žmonių. Čia taip pat pabuvojo Maskvos turistai, mokytojai, moksleiviai, svečiai iš Vengrijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vokietijos Demokratinės Respublikos.

Parodos žiūri komisija suvedė rezultatus. Pirmojo laipsnio diplomais ir keliais (LŪP) Maskvoje apdovanoti Kauno Politechnikos instituto studentai N. Tamošiūnas ir S. Tamošauskas už sukonstruotus impulsinių elektronikos bei diskretinių skaičiavimo mašinų laboratorinių darbų stendus ir už sukurtą skaičių imitatoriaus skaitančiam automatai.

Aukšto įvertinimo susilaukė Vilniaus politechnikumo moksleivių S. Vinkaus ir I. Saukos pagamintas portatyvinis televizorius „Mažylis.“

Pirmo laipsnio diplomų ir kelių (LŪP) Maskvoje pažymėtas Kauno medicinos instituto studentė D. Lenkutytė ir G. Matekonytės darbas „Pavienių priekinių dantų padėties anomalijų gydymas.“ Tokio pat įvertinimo susilaukė ir statybininkai — architektai M. Varneckaitė ir A. Lomauskas.

Kelialapiai į Maskvą ir

Martynas Widra, Valerija Urbikas. Ansamblis dainuoja tikrai žavinčiai.

Paskui vyko šokiai prie Samoškos orkestro ir balavojojimas, kuris tęsėsi iki vėlyvo vakaro. R. š.

(ELTA)

PABALTIJOS DIDŽIOJI CHEMIJA

TALINAS.—Pabaltijos respublikų chemijos pramonė toliau vystyti ir koordinuoti buvo skirtas Taline įvykęs šios labai svarbios Lietuvos, Latvijos ir Estijos liaudies ūkio šakos darbuotojų pasitarimas.

Septynmečio metais naujai sukurta chemijos pramonė Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje, jos gamyba per tą laiką padidėjo pusantro karto. Visose Pabaltijos respublikose sėkmingai perdirbami gamtos turtais.

Vystoma mineralinių ir azotinių trąšų gamyba. Lietuvoje gaminamos sudėtingos cheminės trąšos—amofosos. Azoto trąšų gamyba taip pat vystoma Latvijoje ir Estijoje. Ji įgalins jau artimiausiais metais 25-30 procentų padidinti šių respublikų žemės ūkio produktyvumą.

Pabaltijoje pastaraisiais metais pradėjo veikti eilė stambių įmonių, gaminančių stiklo pluoštą, dirbtinį pluoštą, medicinos preparatus, įvairius polimerus ir t. t.

Pasitarimas nustatė kelias, kaip koordinuoti Pabaltijos chemijos pramonės vystymą. Su pigia Estijos skalūnų duodama elektros energija bus toliau vystoma daugelis didžiosios chemijos šakų Lietuvoje ir Latvijoje. Taip pat nutarta koncentruoti jėgas moksliniams tyrimams ir specialistų kadry ruošimui chemijos pramonė. (ELTA)

Tarėsi melioratoriai

Telšiai.—Čia įvyko zoninė konferencija Žemaitijos rajonų melioravimo klausimams apsvastyti, kurioje dalyvavo Kelmės, Plungės, išlės ir Telšių rajonų melioratoriai ir ūkių vadovai. Konferencijos dalyviai išklaušė pranešimus apie melioracijos projektų sudarymo ypatumus Žemaitijos sąlygomis, apie apsauginių

griovių ir drenų panaudojimą pelkėms sausinti, apie nusausinimo darbų vykdymą Telšių rajone.

Buvo aplankyta visa eilė objektų. Telšių žuvininkystės ūkyje konferencijos dalyviai apžiūrėjo vykdomus melioracijos darbus, „Eigirdžių“ kolūkyje — įrengiamus apsauginius griovius prie uždarų drenų nusausintų pievų. „Virvytės“ žemės ūkio artelėje susipažino, kaip nusausinami durpynai.

Konferencija numatė eilę konkrečių priemonių melioravimo darbams pagerinti.

Propeleris vietos plūgo

VILNIUS.— Propeleris, naudojamas miškų ūkyje, žymiai paspartino miškų sodinimo darbus ir pagerino jų kokybę. Iki šiol, idirbant dirvą miško sodinimui plūgu, buvo apverčiamas viršutinis, tinkamiausias sėklai dygti ir vystytis žemės sluoksnis. Gamyklos išradėjai pasiūlė šiems darbams originalų pakabinamąjį įrenginį, kuriame noragas pakeistas propeleriu, purenančiu žemę.

Šis įrenginys, sumontuotas ant lengvo traktoriaus, per dieną padaro dešimties žmonių darbą. Specialistų nuomone, jis bus plačiai pritaikytas Lietuvos miškų ūkyje, kur kasmet sodinama daugiau kaip 150 milijonų medelių.

Washingtonas.— Abiejų Kongreso butų komisijos užgyrė planą išiešti \$1,642,253,000 įsteigimui dar 400 naujų militarinių bazių Amerikoje ir užsieniuose. Kaip žinia, tam reikaliui vyriausybė reikalavo dar 234 milijonus dolerių daugiau.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

Help Wanted Female

SUAUGUSI MOTERISKĖ. Prižiūrėti ligonį ir kūdikį. Pageldaujama gyventi vietoje. Lengvas namų valymas. Duoda mį valgiai. NO. 3-2093 arba po 6 v. H.A. 3-1522. (87-88)

Namų darbininkė. Gyventi vietoje, lengvas namų darbas. Pagelbėti prie senyvo žmogaus. Geri namai Medford, N. J. Suaugusi šeima. Reikalingi paliudijimai. Skambinkite: Mrs. V. Scott, 22 Coates St., Medford, N. J. (87-88)

MALE & FEMALE

Couple. Handyman, gardener. Wife to do upstairs work. Weekday morning. House available. Refs. req. Send resumes to P. O. Box 916—Devon, Pa. (84-88)

Hartfordo Moterų Apšvietos Klubas

rengia

BANKETA

Lapkričio 10 November

Pradžia 12 val. dieną

LAISVĖS CHORO SALEJE

157 Hungerford Street, Hartford, Conn.

Pelnas skiriamas „Laisvės“ naudai.

Kalbės: Ieva Mizarienė

Kviečiame visus Hartfordo ir apylinkės lietuvių dalyvauti. Išgirsite I. Mizarienės įspūdžius iš Pasaulinio Moterų Kongreso ir iš jos viešėjimo Lietuvoje.

Brockton, Mass., Du Iškilmingi Parengmai Viena Diena

Koncertas ir Banketas

Ivyks Sekmadienį, Lapkričio-November 10 Dieną

Koncerto pradžia 2-ą valandą dieną —:— Įėjimas \$1.00 asmeniui
Banketas po koncerto —:— Įėjimas \$2.00 —:— Žemutinėje salėje

PROGRAMĄ ATLIKS WORCESTERIO AIDO CHORAS, VADOVAUJAMAS JONO DIRVELIO
DUETAS—ONA DIRVELIENĖ ir JONAS SABALIAUSKAS.

MONTELLO VYRŲ DAILĖS GUPE, VADOVAUJAMA AL. POTSUS, IR TAIPGI DALYVAUS
PROGRAMOJE ALDONA IR ELDON DOWNING

Liet. Taut. Namų Salėje, 668 N. Main St., Montello

Banketas yra rengiamas pagerbimui vieno iš ilgamečių Amerikos lietuvių veikėjų pažangiajame lietuvių judėjime. Jis dalyvaus, ir čia su juo pasimatysime ir pagerbsime jį.

A. Išlaužas

Lietuviška kultūrinė kronika

Juokiasi puodas, kad
katilas juodas

Teatleidžia šios pastraipos skaitytojai, jei lietuviškon kultūrinėn kronikon įtersim "Brooklyno pranciškonų tarnų" — dr. Sužiedėlio ir doc. Ambrazevičiaus — naudojant šių dviejų katalikiškų džentelmenų terminologiją, 1963 m. kultūros pavyzdžius. Rašo jie "Darbininke": "Komunistinė maskolių 'Laisvė'... tegarbina maskolius, kurie caro laikais Lietuvą smaugė ir dabar tą patį daro. Gali Mizara girti rusus, kol dar kruta. Lietuvių tauta pergyvens ir priešus ir jų garbintojus."

Taip rašo Amerikoje prieglaudą radę bėgliai, kalbėdami, matykite, "lietuvių tautos" vardu! Jei "Laisvės" redaktoriai smuktų iki tokio lygio, kaip "Darbininke", nagi, gal atsakytina tokiu pat stilium: "Katalikų davatų "Ne-Darbininkas"... tegarbina juoda-skvernius Romoj, kurie nuo pat modernių laikų pradžios vadovavo krikščionybės atakai prieš lietuvių tautą iš Vakarų, o caro laikais ir iš rytų. Gali pranciškonai girti savo kunigus ir Vatikaną, kol dar davatų yra. Lietuvių tauta pergyveno germanų, pravoslavų, lenkų krikščionių inkvizicijas ir invazijas, pergyvens ir šio amžiaus maišatį, kai Amerikoje iš "Darbininko" redaktorių šeimų lietuviškumo anei pėdsako nebeliks..."

O dėl Išlaužo...

"Nuėjes tarnauti komunistinei 'Laisvei' Brooklyne ir girti visa, kas tik išėina iš rusų rankų... visai pagrįstai klausia, 'argi patriotas nepatogiau darbuotis kokiame išnaudotojui užsienyje nei prisidėti prie savo tautos kelimo?' "Pranciškonu tarnai" norėtų Išlaužo išnykimo. Tiesiog gaila ju. Krikščionių demokratų laikais Lietuvoje, nesant nei karo meto, nei angulos stovio, jie karo teismui įsakė sušaudyti keturis lietuvių komunistus. Kitaip tariant, formaliai nužudė! Naciams žygiuojant per Lietuvą, krikščionių demokratų "veiksniai" vėl šalino jiems netinkamus asmenis. Deja, Amerikoje jiems net su skundais ir šmeižtais nesi-seka. Jie netarnauja nei "Motinai bažnyčiai", nei Vatikaniui, menka nauda iš jų ir "italams."

Neseniai Lietuvoj viešėjo Italijos parlamentaras, valdančios krikščionių demokratų partijos žurnalas "Politika" redaktorius Nikola Pistelis. O "Darbininko" politikieriai dėl to, tie lietuviški pisteliai, anei vieno žodžio.

Vėl dėl Lietuvos važiavimo — Išlaužas buvo ir parsivežė atnaujintą prisirišimą prie savo tautos, jos istorinio tęsimo. Bet kodėl nevažiuoja apžiūrėti, ką jie savo "frontais" ir "politikomis" pasiekė pokario metais Lietuvoj, dr. Sužiedėlis ir doc. Brazaitis? Lai jie išdrįsta akis akin pasikalbėti su ano meto "partizanais" ir jų aukų šeimos! Tegul jie patys išsiaiškina, koks yra lietuvių tautos žinojimas ir kitas tautos! Tegul tik jie būna tikri, kad visa ta jų neapykanta viskam, net sau, tėra tik savo tautos bėglių tipiskas fenomenas.

"Photographs by Vytautas Valaitis"

Amerikoje yra populiarus "Parents" žurnalas — skiriamas tėvams. Kad keltų fotografijos kokybę, žurnalas savo patalpų galerijoje ruošia nuolatinės parodos. Neseniai ten lankėsi nustebo iškaba — "Photographs by Vytautas Valaitis". Tai įdomus vaikas. Kada dauguma bėglių vaikų rinkosi patogias profesijas, dažniausiai amatininkų — inžinierių, braižytojų, chemikų, fizikų, — tai Vytautas Valaitis išdrįso išeiti kaip žurnalistas fotografas. Išėjo ir laimėjo. Tai rodo jo paroda ir palankios didžiosios spaudos kritikos. Vytautas Valaitis jau nebedirba nei "Newsweek" žurnale, kurio tarnyboje jis kažkada keliauvo po pasaulį. Dabar jis verčiasi, turėdamas gausybę pažinčių, kaip "laisvas fotografas." "Laisvas"? Jis fotografuoja, ką jis gali... parduoti!

Saugokime senas
lietuviškas knygas

Nesmagu, kai matai senas, retas lietuviškas knygas besimėtant Brooklyne šalia išmatų dėžės! Širdį skauda, pagalvojus, kad šitoks likimas ištinka lietuvišką kultūrą Amerikoje. Dėl to verčia lietuviškos knygos rinkėjai bibliografai, knygų rinkėjai, bet už vis skaudžiausia kaip tarp tokių knygų sunaikinamos lietuviškos spaudos retenybės.

Išėiviuose karts nuo karto pasigirsta balsai ir imasi žvgiu šitokias knygas surinkti, jas saugoti. Net vienuoliai marijonai savo patalpose leidžia saugoti kol kas lietuviškas knygas — archyva. Tačiau bene tiksliausia būtų rinkti šitokias knygas ir jas perduoti tokiame Pensilvanijos Universiteto lituanistikos skyriui, o dar geriau gražinti jas ten, kur gyvena ir tarpsta pati lietuvių kultūra — tėvynėn Lietuvoje. Jei jos nebūtų reikalingos Mokslo Akademijos puikiai bibliotekai arba Centrinei Lietuvos bibliotekai, jas būtų galima perleisti Vilniaus "Antikvariatui — Knygynui" (šalia Dominikonų bažnyčios), kur jas perimtų lietuviškos knygos mėgėjai.

Vyresniosios kartos lietuvių amerikiečiai padarvė gera darbą, jei jau dabar peržiūrėtų savo knygų spintas ir atrinktų knygas, būtinai išsaugoti ateičiai. Jei jų vaikai ir anūkai lietuviška knyga nebesidomi, reikėtų apie šitokias knygas informuoti "Laisvę" arba tiesiai rašyti "The American Lithuanian Foundation." 77 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y. Ji saugotų jas savo "Reference Library." kurios vedėju, tikimasi, bus žymusis Cicero, Ill., kultūrininkas Juozas Kreivėnas. Jis pas save turi ir lietuviškų žaidimų didžiausią rinkinį-kolekciją.

Plečiasi individualus
kultūros ryšys

Kai kas papūgiškai kartoją, kad kultūrinis ryšys tarp lietuvių kultūrininkų nesą įmanomas. Tačiau patyrimas rodo ką kitą. Atsidedodamas už jam parūpin-tas knygas, žinomas teatralas iš Panevėžio per minėtą fondaciją žinioms išėiviams bibliografams pri-siūncia didžiausius pakus rinktinės literatūros!

Iš to nepaprastai gražaus jubiliejinio parengimo

Didžiulė puošni Town Hall Manhattane pilnutėlė gražios pažangios publikos. Ji žia skaitlingai susirinko atžymėt Amerikinio sveturgimiams ginti komiteto 30-ją sukaktį. Ir ne tik komiteto garbingą sukaktį atžymėti, bet garsiai pasisakyti už komiteto gynimą nuo ragangaudžių, už tęsimą kovos prieš persekiojimą sveturgimių amerikiečių, taip pat už visų civilines laisves ir demokratines teises.

Tai iš tikrųjų buvo neparmirštama praejusio sekmadienio popietė visiems, kurie šiame parengime-koncerte dalyvavo. O, reikia pasidžiaugti, kad dalyvavo gero grupė ir lietuvių. Garbė tiems, kurie kartas nuo karto nepamiršta pasirodyti ir sverbiuose bendruose amerikiniuose parengimuose.

Šio istorinio parengimo programa buvo tokia graži, tokia įdomi ir įvairi, jog norint kiekvieną jos punktą atskirai aprašyti užimtų keletą laikraščio skilčių, kam, žinoma, vietos stoka. Programa susidėjo iš dainų, šokių, kalbų, deklamacijų.

Aišku, jog įspūdingiausias punktas buvo, kai bendrai dainavo mūsų Aidai Choras, Ukrainiečių Leonardas Choras ir Schubert Muzikinis Choras. Dainavo garsiąją Emmos Lazarus poemą "Give Me Your Tired, Your Poor". Tai buvo ko pasiklausyti ir pažūrėti!

Mums lietuviams šaunioji parengimo programoje puikiai atstovavo mūsų Aidai su mokytoja Mildred Stensler priešakyje ir "Laisvės" redaktorius rašytojas Rojus Mizara. Akompanuojant Anne Salyk, choras gražiai sudainavo tris dainas, vpač gražiai išėjo daina "Vilniuj žydi lepos". Solo partijas atliko mūsų mylimieji solistai Augustinas Išmanta, Viktoras Berkeris ir Nellie Ventienė. Gausi publika mūsų aidiečius sveikino griausmingais aploдиментаis.

Rojus Mizara pasakė trumpą, tik kelių minučių, bet labai turiningą kalbą, pabrėždamas, kad nemažą idėjų, kurį yra idėja Amerikos lietuvių į Amerikos žmonių kovas už šviesesnę rytojų ir jų kultūrinę gyvenimą. Priminė, kad 1968 metais sukaks šimtas metų, kai, taip sakant, lietuvių "atrado" Amerika ir skaitlingai pradėjo į ją plaukti. Pastebėjo, kad dar praėjusį šimtmetį Latimore, Pa., įvykusioje mainierių skerynėje krito net penki lietuvių angliakasis streikieriai. Lietuviai visuomet nuoširdžiai rėmė ir ateityje visomis pastangomis remis ir palaikys Amerikinių sveturgimių ginti komitetą ir jo garbingą veiklą.

Nuo ukrainiečių taip pat trumpai kalbėjo Michael Thach, o nuo žydų senutė kovotoja Clara Lemlich Shavelson.

Ilgėsnės kalbas pasakė profesorė Louise Pettibone Smith, advokatė Blanch Freedman, George B. Murphy ir M. S. Armoni. Visi įžymūs dalyvotojai ir komiteto draugai.

Puikiai padainavo ukrainiečių choras ir negrų Schubert Muzikinis choras. Pastarasis taip gražiai atliko garsiąją dainą "Ballad for

Americans" (muzika Earl Robinson), kad skaitlinga publika klausėsi su giliausiu susijaudinimu. Solo partiją atliko J. Howard Foxworth. Tai labai puikus, galingu balsu solistas. Taipgi dainavo jauna solistė Carrie Glower. Puikiai pašoko ukrainiečių šokėjų grupė ir įžymusis pažangus artistas šokėjas Paul Draper. Nepaprastą įspūdį publikoje paliko Sarah Cuningham su poema "They Call Me Alien". Tai puiki iš jos artistė.

Dar daug, daug kas būtų galima apie šią programą ir jos pildytojus pasakyti, bet, kaip sakyta, reikia tautų vieta.

Beje, buvo renkamos aukso komiteto gynimui ir jo tolimesnei veiklai. Ir čia lietuvių pasirodė labai gražiai.

Rep.

Banketas - lapkričio 23 d.

Norime pranešti, kad jau galima įsigyti bilietus į K. Petrikienės pagerbti banketą, kurį rengia Lietuvių Moterų Klubas lapkričio 23 d. Kreipkitės į Klubą nars arba į "Laisvės" administraciją.

Galime pasigirti, kad patys pirmieji bilietai užsakyti per J. Smitienę grupei philadelphiečių.

Rengėjos

Manila, Filipinai. —Buso nelaimėje žuvo devyni žmonės.

Šiandien balsavimai

Antradienį, lapkričio 5 d., Niujorke, kaip ir daugelyje kitų JAV miestų, vyksta balsavimai — municipaliniai rinkimai. Bus renkami miestų tarybų nariai.

Piliečiai, kurie esate užsiregistravę, dalyvaukite balsavimuose.

Niujorke balsavimai tęsis nuo 6 v. ryto iki 9 v. vakaro. Per tą laiką saliniai ir daugelis kitų vietų bus uždaryta.

Bus labai įdomios prakalbos

Lietuvių Literatūros Draugijos 1-oji kuopa rengia labai įdomią temą — prakalbas — apie kinų komunistų ir tarybinių komunistų santykius. Kaip žinia, tai santykiai šiuo metu labai prasti, bet ne visi mūsų žmonės apie juos pilnai nusimano, nors spaudoje ("Laisvėje") buvo plačiai rašyta.

Pranešimą apie tuos santykius padarys Rojus Mizara.

Prakalbos įvyks sekmadienį, lapkričio 17 d., "Laisvės" salėje. Prasidės 3:30 v. popiet. Po pranešimo seks diskusijos.

Tai gi pasižymėkite savo kalendoriuje lapkričio 17 d. kaip svarbią dieną; būkite prakalbose.

New Yorkas. —Spalio 30 d. čionai lankėsi rašytojas Upton Sinclair. Jį pakvietė miesto kolegija, kurią jis lankė 1892 metais. Dabar rašytojas jau 85 metų amžiaus.

Griauna Pennsylvania geležinkelio stotį

Klasikinio stiliaus pastatas — milžiniškas pastatas, išstovėjęs Manhattane apie pusimtį metų, gražiai puošė miestą. Tai buvo Pennsylvania kompanijos geležinkelio centrinė stotis Niujorke: erdvi, puošni.

Bet pastaruoju metu stotis buvo aptemdinta, viduje prikišta visokių bizniškų krautuvų — net ir salinų viduje atidarytas. Vidus gūdas. Atrodė, kad čia kas darosi negero.

Dabar šis pastatas, nors jis dar drūtas, tvirtas, griauamas. Jo vieton išaugs 33 aukštų dangorėžis, su sporto sale ir kitokiomis pašmatnybėmis.

Tačiau, nors pastatas griauamas, bet geležinkelio judėjimas jame eina kaip ejęs.

PADĖKA

Vykdoma iš Buenos Aires į New Yorką visai nesitikiu tiek daug pamatyti, tiek daug nuoširdžių prietelių susitikti ir juos pamilti, tiek daug gražių įspūdžių ir labai vertingų dovanų parsivežti.

Laiminga esu, kad mano brolis pas save mane atskvietė ir supažindino tiesiai į garsiuoju New Yorku ir plačiomis apylinkėmis. Laiminga buvau susitikti tiek daug buvusių argentiniečių ir brangių dovanų nuo jų gauti.

Lietuvių Moterų Apšviestų klubo narės mane gražiai ir nuoširdžiai priėmė ir gausiai apdovanojo. Kur tik lankiausi (o lankiausi daugelyje parengimų, įvairiuose pobūviuose ir daugelio lietuvių namuose), būvau draugiškai priimta ir pavaišinta. Tai buvo maloniausias mano gyvenime laikotarpis.

Bet laikas greitai bėga. Pusšesto mėnesio išbuvusi New Yorke lapkričio 1 d. išvykstu į namus.

To viso, ką aš pergyvenau per tą trumpą laikotarpį, niekad nepamiršiu. Pasilieku dėkinga visiems ir visoms, su kuriais man teko susipažinti ir malonumą pergyventi. Dėkui visiems ir visoms už gausias ir man brangias dovanas. Dėkui toms draugėms, kurios man ir Julijai Šimkienei suruošė iškilmingas išleistuves.

Nebežinodama, kaip jums visiems atsidėkoti ir su jumis šiltai atsiveikinti, labai pageidaučiau dar kartą su jumis visais kur nors susitikti. Jeigu kam nors iš jūsų būtų proga aplankyti gražųjį Buenos Airės miestą, jūs pas mane rasite apsisistojimo ir nuoširdaus priėmimo vietą.

Pagaliau noriu širdingai padėkoti ir visiems tiems, kurie pridavė man parvežti dovanėlių argentiniečiams. Tą paslaugą mielu noru atliksiu.

Gyvendama Argentinoje dabar labiausia ko norėčiau, tai palaikyti bendrus ryšius su jumis, gerieji mūsų prieteliai.

Jus visus pamilusi
Marija Gasūnaitė-Palionienė

United Nations, N. Y. —Tarybų Sąjungos delegacija griežtai paneigia Amerikos kaltinimus, kad jos trys darbuotojai užsiimdinėjo šnipavimu. Sako, kad jie sulaikyti ir išvaryti iš Amerikos visiškai nepagrįstai.

Penki areštuoti

Penki asmenys suareštuoti ir įkaltinti sukčiavimu. Trys iš jų gydytojai: Dr. Julius Lebowitz, Dr. Weinstein ir Dr. Nathan M. Werter. Greta jų —tūlas J. Morton Finke ir Henry Levine.

Jie kaltinami tuo, kad apsukę Blue Cross. Būdami pareigūnais hospitalyje, jie, sako kaltinimai, sudarę falšyvus dokumentus, pagal kuriuos neteisėtai gavo iš Blue Cross daug tūkstančių dolerių.

Keturi išleisti po \$2,500 bėla, o vienas —Werter —po \$3,500.

Aido choras

Aidiečiai prašomi visi atvykti į pamokas šio trečdienio ir penktadienio (lapkričio 6 ir 8) vakarais 7:30. Pamokos būtinoms geram pasirošimui dainuoti "Laisvės" koncerte ši sekmadienį, Schwaben Hall. Mokytoja ir Valdyba

Kunigai pamiršo savo biznį, ar kas?

Pripuolamai man į rankas pateko Brooklyno pranciškonų leidžiamas "Darbininkas" iš spalio 30 dienos. Man labai rūpėjo tiesiai iš kunigų laikraščio išgirsti apie dabar Vatikane einantį visos katalikų bažnyčios suvažiavimą. Kaip žinia, tame suvažiavime svarstom patys svarbiausi kunigų biznio reikalai. Jau net švenčiausia Marija eina prie nužeminimo, ir gal bus nutarta šluoti laukan dogmą apie Mariją, kad būk ir ji buvusi "nekalta!" pradėta ir paskui stačiai gyva patekusi į dangų.

Popiežius Povilas VI matyt, labai nori susikalbėti su amžinai katalikų bažnyčios iškeiktais protestantais, o pastarieji jokiū būdu neprinažista Marijai tos nesvietiškos garbės. Jie sako, kad jina buvo kaip ir visos moterys: ją pagimdė motina ir ji numirė čia ant žemės ir tapo palaidota. Jokio dangaus gyva būdama ji negalėjo pasiekti.

Taj ot šiais ir kitais kunigų biznio reikalais man norėjosi susipažinti iš "Darbininko". Bet, tikėsite ar ne, jūsų reikalas, visame tame aštuonių puslapių laikraštyje apie minėtą kardinolų ir vyskupų suvažiavimą nesuradau nė vienos eilutės.

Kas gi pasidarė, aš noriu žinoti? Nejaugi kokie baisūs bedieviai "Darbininko" redakcijoje bus užviešpatavę?

Senis

Pekinas. —Kinija ir Afganistanas pasirašė sienos suregulavimo sutartį.

Buenos Aires. —Po 1962 metų rudens įvykių sumažėjo Kubai pritarimas.

PRANESIMAI

BROOKLYN, N. Y.
LDS 1-os kuopos susirinkimas įvyks antradienį, lapkričio 5 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai kviečiami dalyvauti susirinkime. Kurį duoklės neužmokėtos, malonėkite atėti ir užsimokėti, kad nesusispaudumėte. Valdyba (87188)

RICHMOND HILL, N. Y.
LLD 185 kuopos susirinkimas įvyks Lapkričio-Nov. 12 d., 7:30 val. vakare, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Maloniai prašomi visi nariai dalyvauti šiame svarbiame susirinkime. Turime svarbų reikalą —išrinkti Centro Valdybą. Nepatigėkite! Valdyba (87-88)

"LAISVĖS" KONCERTAS

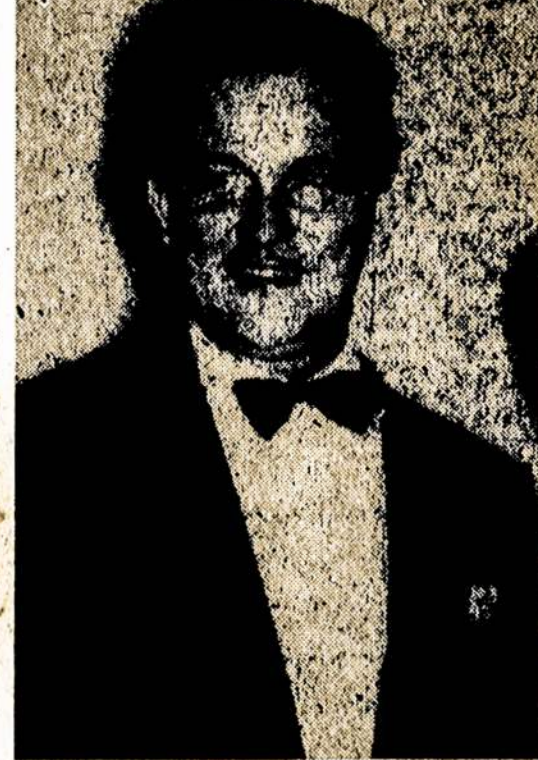
Ivyks Sekmadienį

Lapkričio 10 November

Pradžią 3-čią valandą

B. Ramoškaitė

V. Becker

RUSŲ ŠOKĖJŲ GRUPĖ "YULA"

Vadovaujama Fred Klimovich

BIRŪTA RAMOŠKAITE-MANN

Iš Jacksonville, Florida

Talentinga ir aukštai išsilavinusi dainininkė, solistė. Didžiojo New Yorko lietuvių visuomenė yra išsiilgusi Birutos ir laukia ją išgirsti.

VICTOR BECKER, baritonas, solistas

dalyvaus šio koncerto programoje.

ELENA BRAZAUSKIENĖ, sopranas, solistė

Gražiai išsilavinusi ir publikos mylima dainininkė, taipgi dalyvaus šio koncerto programoje.

Dalyvaus Aido choras, Aido moterų choras ir Aido moterų kvartetas. Vadovauja Mildred Stensler.

Kviečiame visus atsilankyti ir prašome iš anksto įsigyti bilietus.

Puikaus talento, gerai išsilavinęs lietuvis dainininkas, įžanga \$1.50 asmeniui (taksai įskaityti)

Schwaben Salėje

474 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y.